

Mladi za napredek Maribora 2019
36. srečanje

Gremo na lisičko
(Raziskovalno področje: turizem)

Inovacijski predlog

Avtor: MAŠA POHAR

Mentor: VIOLETA ŠKRABL, TADEJA KRAJNC

Šola: OŠ LUDVIKA PLIBERŠKA MARIBOR

Število točk: 166

Mesto: 1

Priznanje: zlato

Maribor, januar 2019

KAZALO

POVZETEK	4
ZAHVALA	4
1 UVOD	4
1.1 Namen	5
1.2 Predstavitev izbrane teme in struktura inovacijskega predloga	6
1.3 Opredelitev virov uporabljenih v inovacijskem predlogu	6
1.4 Uporabljena metodologija pri izdelavi inovacijskega predloga.....	6
1.5 Opredelitev motivov za izbiro predlagane teme.....	7
1.6 Hipoteze	7
2 INOVACIJSKI PREDLOG.....	7
2.1 Čevljarček, ki reši mesto Maribor pred Turki	7
2.2 Pohorske pripovedke.....	7
2.3 Legenda o nastanku Pekrske gorce	8
3 IZVEDBA RAZISKAVE	8
3.1 Raziskava Pohorskih pripovedk	8
3.2 Raziskava ostalih knjig o pripovedkah Pohorja	10
3.3 Raziskava lisice	11
3.3.1 Simbolika lisice	12
3.3.2 Duhovni pomen videnja lisice	13
3.3.3 Lisica v sanjah	14
3.3.4 Kdo vse uporablja besedo lisica	14
3.4 Zlata lisica – zanimiva dejstva.....	15
3.5 Anketa	16
3.5.1 Analiza ankete	16
8 DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	32
9 VIRI IN LITERATURA	32
9.1 Literatura	32
9.2 Spletni viri.....	33
10 PRILOGE	33
10.1 PRILOGA 1- Anketni vprašalnik.....	33

KAZALO GRAFOV

Graf 1: V procentih izraženo, koliko staršev bere določen čas slikanice ali pravlјice svojim otrokom.....	17
Graf 2: V procentih prikazano, kaj je po mnenju anketiranca otroku najbolj všeč na slikanici.....	17
Graf 3: Graf prikazuje, kaj po mnenju anketirancev slikanice spodbujajo pri otroku.....	18
Graf 4: Opredelitev anketirancev, ali imajo težave pri nakupovanju slikanic ali ne.....	18
Graf 5: Težave, s katerimi se srečujejo anketiranci ob nakupovanju slikanic za otroke.....	19
Graf 6: Opredelitev anketirancev, ali se na tržišču pojavljajo slikanice, ki temeljijo na zgodbah o škratih ali zakladih Pohorja.....	19
Graf 7: Prikaz, katere slikanice anketiranci po navadi izberejo za svojega otroka.....	20
Graf 8: Opredelitev anketirancev glede na to, če so že kdaj kupili slikanico, ki govori o znamenitostih ali legendah nekega kraja.....	20
Graf 9: Prikaz, ali so si anketiranci že kdaj izposodili slikanico o nekem kraju, ki govori o znamenitostih kraja.....	21
Graf 10: Opredelitev anketirancev, ali kupujejo pravlјice ali slikanice.....	21
Graf 11: Opredelitev anketirancev, ali je slikanica primerna za turistični proizvod.....	22
Graf 12: Prikaz, ali bi anketiranci kupili slikanico, če bi zraven slikanice dobili tudi igračo glavnega junaka.....	22
Graf 13: Graf prikazuje, ali so anketiranci že prebrali pripovedke o kraju, v katerem živijo.....	23
Graf 14: Mnenje anketirancev glede na vprašanje, če bi več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke.....	23
Tabela 1: Število otrok anketirancev od 1 leta pa do 7 leta.....	17

KAZALO SLIK

Slika 1: Lisička, ki je živela na Pohorju.....	26
Slika 2: Lisička se sreča z medvedom.....	26
Slika 3: Lisičkino srečanje s siničko.....	27
Slika 4: Lisičkino srečanje z veverico.....	27
Slika 5: Lisičkino srečanje z jelenom in srno.....	28
Slika 6: Lisička zagleda smuči.....	28
Slika 7: Lisička odkrije svoj talent.....	29
Slika 8: Ročna lutka lisička.....	30

POVZETEK

Odločila sem se raziskovati pripovedke, legende in zgodbe o Pohorju, ki so že dolgo v pozabi. Naredila sem intervju z zgodovinarjem Andrejem Guličem, prebrala knjigo Schlosserjeve Pohorske pripovedke in jih analizirala ter anketirala starše predšolskih otrok in otrok, ki so v prvem razredu osnovne šole. Na podlagi podatkov o tem, kakšna mora biti slikanica, da je zanimiva za otroke, sem naredila inovacijski predlog - slikanico o lisički s Pohorja. Tako sem obudila legende Pohorja in dodala vsem zgodbam še svojo. Zraven slikanice ponujam tudi naprstno lutko lisičke, s katero se bodo otroci lahko igrali. Namen mojega inovacijskega predloga je vzpodbuditi najmlajše k branju slikanic in zmanjšati uporabo pametnih telefonov in tablic.

Ključne besede: pripovedke, obuditi, slikanica, lisička, inovacijski predlog, naprstna lutka

ZAHVALA

Še posebej se zahvaljujem svojim mentoricama, ki sta me vedno spodbujali. Brez njiju ne bi imela končnega izdelka, kot ga lahko sedaj ponosno predstavim.

Ob ustvarjanju inovacijskega predloga me je spodbujala tudi družina, še posebej sestra, ki mi je tudi svetovala. Seveda se zahvaljujem vsem, ki so tudi prispevali svoj delček, da je nastal ta inovacijski predlog (npr. anketiranci in gospod Gulič).

1 UVOD

Včasih si je težko vzeti malo časa, spremeniti načrtan urnik dneva, saj imamo zmeraj veliko izgovorov. Redkokdaj naredimo tem izgovorom konec ter izkoristimo dan nekoliko drugače, ga npr. porabimo za izlet v naravo ali piknik. Tako sta se nekega jesenskega večera moja starša odločila, da bomo šli naslednji dan na izlet. Sprva sva se s sestro izgovarjali, da se morava učiti. A na koncu sva se le sprijaznili s tem, da bova celo nedeljo preživeli na izletu. Zgodaj zjutraj, ko smo se zbudili, mi ni bilo do izleta. Še zmeraj je bil čas, da s sestro nekaj narediva, da ne gremo. Ko je pozvonil hišni zvonec, je vso najino upanje splavalo po vodi. Zvonec je pomenil, da so prišli naši družinski prijatelji, s katerimi smo bili dogovorjeni. Vendar še sanjalo se mi ni, da se bi lahko ta izlet prevesil v čudovit dan, poln dogodivščin.

Tako smo se z avtom odpeljali do Šturmovega potoka, doline, od katere smo se začeli vzpenjati proti našemu cilju, Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Naša pot je izgledala nekoliko tako, najprej vzpon na vrh hriba in nato krožna pot po grebenu do cerkve Sv. Duha na Ostrem vrhu in nazadnje še spust v dolino do avtov. Ob jutranjih sončnih žarkih, žuborenju potoka in šelestenju listja smo se odpravili po ozki gozdni poti. Nama s sestro je družbo delal sin družinskih prijateljev, ki je bil približno toliko star kot midve. Zelo hitro smo se začeli pogovarjati in kaj kmalu smo »padli« v poglobljen pogovor. Nakar smo imeli kratko malico in nato je bilo konec vzpenjanja do vrha hriba. Tedaj je naš pogovor nanesele na legende in pripovedke širom po svetu. O legendah smo govorili zelo dolgo in ob pogovoru sem spoznala, da govorimo le o legendah iz drugih držav ali mest. Začela sem se spraševati, kako je z legendami pri nas. A pogovor je tekel dalje, bili smo tako zatopljeni, da smo kar kmalu pred seboj zagledali cerkev Sv. Duha. Pravzaprav je bilo super, čas je minil, kot bi minilo le nekaj minut, vendar je v resnici minilo par ur. O cerkvi Sv. Duha obstaja tudi zgodba, kako je nastala in tudi zgodba o lobanji ter kosti meniha, ki je prebival v cerkvi. Nahajala bi se naj v majhni, neke vrste leseni škatli, ki naj bi bila pritrjena na zid. Cerkev je bila zelo mogočna in res je bila tam ta »škatla«, v samem kotu,

tako, da jo mimogrede vsak spregleda. A mi je nismo. V njej pa ja bila zgolj kost, dolga stegenica, lobanje ni bilo. Verjetno jo je kdo ukradel, je bila prva teorija. Izmislili smo si toliko teorij, da smo na koncu prišli do tega, da jo je mogoče kakšna oseba uporabila kot kost za psa. Naš izlet se je bližal koncu, a tem za pogovor ni zmanjkovalo. Ko smo hodili po zaraščenih poteh proti avtom, sem videla žival, ki je bila blede oz. rahlo oranžne barve, morda je bila to lisica. Nisem bila edina, ki sem jo videla, saj jo je prijatelj tudi. Počasi smo šli po poti navzdol, bližali smo se tej živali. Vendar, ko smo prišli že skoraj do nje, je zbežala. Še zmeraj smo bili prepričani, da je bila lisica, ampak verjetno je bila kakšna mačka. Pot je vodila nato mimo zapuščene hiše. »Škrati!« smo pomislili. O teh poteh bi lahko napisali toliko zanimivih zgodb ali pa so bile to zgolj asociacije glede na prejšnje pogovore. Nato smo zagledali, da vsi starši stojijo in čakajo. Videli smo, da je šel eden izmed njih nabirat gobe, lisičke. Nato smo kmalu prišli do avtov. Vsi smo bili srečni in imeli smo polno košaro gob, ne le lisičk ampak tudi jurčkov. Vsi smo bili veseli, da je bil izlet čudovit. In jaz sem se zmotila. Saj kakor pravijo, nikoli ne veš, za katerim vogalom te sreča čaka.

Ampak kljub temu lepemu dnevu mi nekaj ni dalo miru. Toliko zanimivih legend obstaja od strašljivih do čarobnih o zakladih ali vilah, ampak kaj pa pri nas. Ali obstajajo kakšne legende, zgodbe o Pohorju? Morda obstaja še kakšen lik, ki je izstopal, zaradi kakšne lastnosti ali drugačnosti?

Imela sem polno vprašanj in želela sem najti odgovore. Tako sem se odločila, da bom naredila inovacijski predlog. Želela pa sem še dodati nekaj svojega, kakšno svojo legendo. Ker sem se toliko srečevala z lisičko, ne samo na tem izletu, temveč tudi ob svetovnem tekmovanju Zlati lisici, takrat, ko celo naše mesto zaživi in diha za Zlato lisico, sem se odločila za zgodbo o lisički. Želim si ustvariti slikanico o lisički, ki bo nagovarjala in pripovedovala mladim rodom, našim najmlajšim.

1.1 Namen

Namen mojega inovacijskega predloga je, da bi ljudem oz. predvsem najmlajšim približali zgodbe in legende Maribora, ki so pozabljene in bi jih na atraktiven način obudila ter sestavila novo pripovedko in oblikovala privlačno slikanico, ki bo služila kot turistični proizvod našega kraja.

Najprej moram predstaviti oz. obuditi te zgodbe Mariborčanom, saj je Maribor njihov rojstni kraj. Zgodbe in legende so zapisane v knjigah in pripovedkah, ki jih veliko ljudi verjetno sploh ne pozna. Zanimalo me je, zakaj so te zgodbe pozabljene in na kakšen način bi jih lahko naredila privlačne za otroke, turiste in meščane. Menim, da Mariborčane premalo zanima zgodovina kulturnih znamenitosti našega mesta, da ne cenimo in ne poznamo dovolj našega čudovitega Maribora. Naše predstave o mestih predpostavljajo za pomembna mesta le velika milijonska mesta, ki imajo prepoznavne ikone sveta, kot npr. vsakdo obiše London in raziskuje njegove znamenitosti. Opažam, da turisti veliko bolj cenijo in občudujejo naše mesto kot mi sami.

Vendar se v vsakem mestu najde še veliko neraziskanih poti in ulic. Tako sem želela stopiti iz znanih ulic in poti. Nisem iskala nekaj, česar ni, vendar sem iskala to, kar je pozabljeno in to sem tudi našla. Skrite in pozabljene zgodbe, legende ter pripovedke o Pohorju in Mariboru, popolnoma nedotaknjene in ovite v tančico skrivnosti. Želim obuditi legende in zgodbe, saj si po obisku mesta zapomnimo najzanimivejše podatke, najpogosteje pa nas privlačijo zgodbe in legende, saj na nas naredijo vtis. Bolje kot bomo poznali legende, bolj se bomo zavedali, da imamo velik skrit potencial. Mariborčani bodo slišali zelo čudovite legende o zakladih, pa tudi strašljive o duhovih in ravbarjih. Začeli bodo raziskovati še bolj in bolj, med seboj bodo delili znanje in tudi med drugimi, ki bodo prišli k njim obiskati mesto iz drugih držav. Tako bodo legende ter zgodbe o Pohorju dopolnile zadnji košček sestavljanke, saj ima Maribor znamenitosti, ki jim manjka še kanček skrivnosti.

Torej problem izhaja najverjetneje iz neprimerne načina posredovanja vsebine različnemu občinstvu. Osredotočila se bom na mlajše otroke, saj so vendar oni naša svetla prihodnost in

vedoželjna publika. "Kakšen turistični spominek bi torej lahko naredili za naše najmlajše?" sem se začela spraševati.

Zraven zgodb in legend, ki jih starši prebirajo svojim otrokom, je verjetno le malo takšnih, ki govorijo o junakih njihovega mesta. Kdo so ti pozabljeni junaki, bomo raziskali in pregledali v Pohorskih pripovedkah. Postavila se bom v kožo pisatelja in napisala novo zgodbo o junakinji - pohorski lisički, ki še ne obstaja ter jo bom popestrila z ilustracijami in tako ustvarila inovacijski predlog - slikanico. Le-ta bo lahko služila kot nov turistični proizvod, za promocijo našega mesta.

1.2 Predstavitev izbrane teme in struktura inovacijskega predloga

Raziskala bom legende in pripovedke Pohorja s pomočjo knjige Schloserjeve Pohorske pripovedke. Osredotočila se bom predvsem na najmlajše, raziskala bom, kakšne slikanice otroka najbolj privlačijo, kako morajo izgledati, da jih starši kupijo... S pomočjo staršev predšolskih otrok bom zbrala podatke o slikanicah, ki jih kupujejo svojim otrokom. S pomočjo spletnih virov in intervjuja bom razširila raziskovanje o zbirkah pripovedk, zgodb in legend, ki so mi na voljo.

1.3 Opredelitev virov uporabljenih v inovacijskem predlogu

Pri izdelovanju inovacijskega predloga sem anketirala starše oz. mamice predšolskih otrok in naredila intervju z gospodom Andrejem Guličem, zgodovinarjem, ki je prevedel Schloserjeve Pohorske pripovedke in napisal knjigo o Pohorju in Kozjaku. Želela sem raziskati legende in zgodbe Pohorja. Posebej pa sem želela narediti oz. izdelati turistični proizvod za najmlajše, da bi s tem spodbujala kreativnost ter bi tako manj časa preživeli ob tablicah in telefonih. Podatke sem ustrezno obdelala. Iskala sem jih po spletu, v knjigah, revijah, pregledala sem tudi v prejšnjih letih nastale raziskovalne naloge. Prav tako sem delala na terenu, snemala, raziskovala, skicirala in tudi risala, uporabljala sem sodobno tehnologijo in naredila animacijo.

Cilj inovacijskega predloga je bil raziskati in obuditi že pozabljene legende Pohorja in našim najmlajšim ponuditi zanimivo slikanico, ki bi jo z veseljem prebirali in bi jih tako odvrnili od pretirane uporabe telefonov. S tem bi spodbudila mamice, da otroku ponudijo slikanico namesto telefona ter bi tako slikanica postala prva pomoč, ko se otrok dolgočasi. Hkrati bi ob prebuditvi legend spodbudila tudi zanimanje ostalih ljudi za legende, da bi se tako tudi odrasli malce poglobili v svet domišljije.

1.4 Uporabljena metodologija pri izdelavi inovacijskega predloga

Pri izdelavi inovacijskega predloga sem uporabila različne metode dela:

- nevihta možganov,
- delo na terenu (predvsem iskanje idej, ...),
- razgovor, analiza,
- snemanje animirane risanke,
- praktična uporaba (izdelovanje spominkov, maskote, ...)
- anketa, intervju,
- analiza pisnih virov (splet, literatura).

Pri izdelavi inovacijskega predloga sem najprej raziskala in analizirala že obstoječe pohorske in druge pripovedke. Potem sem anketirala starše oz. mamice predšolskih otrok, kakšno slikanico si želijo oz. kateri turistični proizvod bi bil zanje najbolj ustrezen. Na podlagi predloga anketirancev, sem zapisala novo zgodbo Gremo na lisičko, jo ilustrirala, in s pomočjo šole izdala v obliki slikanice za najmlajše. Ob slikanici sem izdelala tudi naprstno lutko lisička, ki bi jo lahko ponudili zraven slikanice. Posnela sem tudi animacijo Gremo na lisičko, da bi še bolj privabila mlade bralce k branju te slikanice.

1.5 Opredelitev motivov za izbiro predlagane teme

Motivi za izbiro moje teme so bili:

- povečati število turistov (družine z mlajšimi otroki) v mestu Mariboru in Radvanju,
- spoznati in povečati zanimanje za legende lastnega kraja,
- napisati in ilustrirati slikanico, s katero bi seznanila otroke s Pohorjem in njegovimi značilnostmi/legendami,
- spodbuditi oglaševanje naše slikanice Gremo na lisičko,
- spoznati pozabljene legende in zgodbe Pohorja,
- prepričati, da bi starši uporabljali telefone in tablice, da otroke zamotijo, temveč bi raje izbrali slikanice, ki spodbujajo otrokovo kreativnost,
- spoznavati Pohorje na bolj igriv in zabaven način,
- širiti znanje o lastnem kraju predvsem med najmlajšimi.

1.6 Hipoteze

1. HIPOTEZA: Starši vse hitreje uvajajo tablice in telefone v življenje svojih najmlajših otrok, saj se z njimi otroci bolj zamotijo kot pa s slikanicami, ki spodbujajo kreativnost.

2. HIPOTEZA: Prodajo slikanic bi lahko povečali z bolj poučnimi motivi, morda zbirko slikanic, ki bi temeljile na kakšnih pripovedkah o zakladih, škratih Pohorja.

3. HIPOTEZA: Zgodbe, pripovedke in legende Pohorja ne poznamo dobro ali skoraj nič, saj se pojavljajo le redko v knjigah.

4. HIPOTEZA: Več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk bi močno vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke, saj bi ljudje opazili, da pripovedujejo o njihovem kraju in bi jih iz tega razloga prebrali.

5. HIPOTEZA: Večina družin, ki imajo otroke stare do 4 let, namenijo več kot eno uro in pol časa za branje pravljic in zgodb na teden.

2 INOVACIJSKI PREDLOG

Moj inovacijski predlog vzpodbuja mlade bralce k branju slikanic in večjemu prepoznavanju lastnega kraja in zmanjšanju uporabe pametnih telefonov in tablic.

Najprej sem med knjižnimi policami poiskala, katere legende in pravljice že obstajajo. Na kratko vam bom predstavila do sedaj napisane knjige.

2.1 Čevljarček, ki reši mesto Maribor pred Turki

Bila je barvita jesen leta 1532, ko so do Maribora prišli Turki. Na srečo je bilo mesto obdano z obzidjem, ampak bil je en problem. V jarku okoli obzidja ni bilo vode, kar bi pomenilo, da bi Turki zmagali. Meščani so imeli vodo, ampak nekdo bi moral odpreti zapornice, da bi voda iz bližnjih ribnikov pritekla v jarek. Medtem, ko so vsi prestrašeni strmeli in trepetali nad svojo usodo, je mesto dobilo svojega junaka. Mlad čevljarček se je določil, da bo rešil mesto. Tako se je preoblekel v Turka in se skozi stranska vrata splazil do zapornice. Odprl jo je in deroča voda je zajela Turke, skoraj vse je odplavilo. Še tisti, ki se ostali, so se hitro odpravili.

2.2 Pohorske pripovedke

Prebrala sem Schlosserjeve Pohorske pripovedke, kjer so zbrane pripovedke z območja Pohorja. V raziskavi jih bom podrobneje predstavila.

2.3 Legenda o nastanku Pekrske gorce

V davnih časih je Pohorje tudi ljudem v dolini prinašalo obilo bogastva. Po Dravi so pluli splavi in težko otovorjene »šajke«. Dolinci, še posebej Mariborčani, so obogateli, a pri tem so postajali vse bolj prevzetni. Pozabili so na Boga in vse bolj razuzdano živeli. Bog je bil nad Mariborčani bolj in bolj razočaran, nekega dne pa mu je bilo vsega dovolj in na prošnjo hudiča je za en dan predal oblast nad mestom peklenščku, ki je hrepenel po grešnih dušah. Čeprav so Sveti trije kralji, Bolfenk in Marija milo prosili Boga, naj Mariborčanom prizanese, si ta ni premislil. Tako je hudič imel oblast nad mestom vse do polnoči. Peklenski poglavar se ni obiral, takoj se je odpravil ter še pred večerom prisopihal do skalovja na Planinki. »Tale vrh odlomim, ga vržem v Dravo tam pri Mariboru in jo zajezim. Hehe-he-he! Vsi Mariborčani bodo utonili, niti eden mi ne uide!« Z obema rokoma je objel skalnati vrh, ga odkrušil in naložil na rame. Zagrmelo in zahreščalo je in celo Pohorje se je zamajalo. A pohorski svetniki niso stali križem rok. Ko so videli, kaj namerava peklenški poglavar, so spustili nanj svoje pomočnike. Od Svetih treh kraljev sem se je pripodil vihar in ulila se je ploha. Voda je naenkrat zalila kotanje po razruti planoti, kjer je prej stal vrh Planinke. Težko je stopal peklenšček s težkim bremenom po gozdovih. Zato si je preložil skalo na drugo ramo in otresel razdrobljeno kamenje s pleč, da so se usuli kupi peska v kotanjo pod Roglo. Pred Klopnim vrhom je zabredel v močvirje in se do kolen pogreznil vanj. Sveti Areh je zavil svoj vrh v tako gosto meglo, da ni videl peklenšček niti svojega nosu, čeprav je bil trde teme vajen. Zato se je, nerodnež, spotaknil ob streho zvonika, da se mu je odkrušil precejšen kos skale in se zapičil v travo. Z vrha Mariborskega Pohorja dol je šlo hitreje, še celo prehitro, kajti sveti Bolfenk mu je poslal od zadaj močan veter. Zadržal se je navzdol rogač rogati in na Pošteli je padel na zadnjo plat. Tako so ga ustavljale ovire druga za drugo, a bi zagotovo še pred polnočjo prišel do Drave, če ne bi ob vznožju Pohorja stopila predenj Marija. Pojavila se je pred hudičem vsa v sijaju in spregovorila z milim nasmehom: »Rogač rogatin, zaman je tvoj trud! Moje ovire premagaš: tri vrče solz sem nalovila od nedolžnih sirot, tri vrče so jih natočile duše siromakov. Poškropila sem z njimi vse bregove, vse gorice tod naokoli. Le poskusi jih prebresti, jih preskočiti! Ne bo ti uspelo!« Peklenšček je na več mestih poskušal z bregov prodreti do ravnice in naprej do Drave, a zaman. Povsod ga je zadrževal nevidni zid. In na mestu, kjer je zlodejevo breme padlo na tla, je nastala Pekrska gorca. (Povzeto po: <http://www.turisticna-zveza.si/Misel/12/zgodbeTurizma.pdf>, 1. 11. 2018 ob 20.30)

3 IZVEDBA RAZISKAVE

3.1 Raziskava Pohorskih pripovedk

Želela sem raziskati legende in zgodbe Pohorja, zato sem se odločila, da bom prebrala knjigo z naslovom Schlosserjeve Pohorske pripovedke, ki jih je napisal Paul Schlosser. Ko je bil v Mariboru in na Pohorju je zbral veliko ustnega izročila, ki ga je tudi zapisal. On velja za enega najaktivnejših zgodovinarjev in raziskovalcev predvojnega Maribora in Pohorja. Rodil se je v Budimpešti in seveda zato tudi pripovedke niso bile v slovenščini. Prevedla in uredila sta jih Andrej Gulič, ki je prav tako zgodovinar in Maja Trifunovič, ki je prevajalka.

Knjiga zavzema 10 poglavij, ki vsebujejo skupaj 101 zgodbo.

Naslovi poglavij so:

- O duhovih, smrti in povratnih dušah,
- O divjih lovcih in divji jagi,
- O gozdnih bitjih, jezerskih in gozdnih duhovih,
- O čarovništvu in čarovnijah,

- O zakladih in njihovih čuvajih,
- O hudobnem in neumnem hudiču,
- O starih cerkvah in zgodovinskih mestih,
- Zgodbe o ravbarjih,
- Legende,
- Pravlјice in norčije.

Zgodbe lahko razdelimo v štiri dele. Zgodbe o hudiču (v teh hudič igra glavno vlogo), čarobnih bitjih in prekletstvih (npr. o groznih, kot so duhovi, čarovništvo ali povratne duše; kakšne šalјive zgodbe o zakladih, sem lahko uvrstimo tudi pravljice), o ravbarjih in pojavah oz. ljudeh v gozdu (npr. divji jagi, divjih lovcih, ravbarjih), legendah (npr. legende o nastanku cerkva, mest, hribov...).

Število pripovedk glede na razdelitev:

- Zgodbe o hudiču – 10,
- Zgodbe o čarobnih bitjih in prekletstvih – 67,
- Zgodbe o ravbarjih in pojavah oz. ljudeh v gozdu – 13,
- Legende – 11.

Zgodbe so bile zelo zanimive, vendar nobena ni izpostavljala posebej kakšne osebe kot junake, npr. tako kot je pri čevljarčku. Nekaterе zgodbe omenjajo osebe, vendar ne po imenih. Samo dve zgodbi vsebujeta imena, Zgodba o Fižoleku in Zgodba o Palčku.

Fižolek je bil moški, ki je zelo rad jedel fižol in zgodba pripoveduje o tem, kako je odrešil tri ljudi, ki so mu v zahvalo dali prstan. Kadar je zavrtil prstan, se mu je izpolnila vsaka želja. Nato pa se zgodba nadaljuje, da je pristal na dvoru, bil izbran za očeta otroka grofove hčere. Grof je nato v jezi zaprl svojo hčer, njenega otroka in Fižoleka pa v sod, ki ga je vrgel v reko. Fižolek je nato rešil vse s pomočjo čarobnega prstana ter si zgradil tudi grad. Postal je ugleden vitez in je priredi zabavo, na katero je bil povabljen tudi grof, ki je že pozabil, kaj je storil Fižoleku. Nato ga Fižolek vpraša, kaj bi storil s tistim, ki je zaprl ljudi v sod in jih vrgel v reko. A grof odgovori, da ga naj voli raztrgajo. Nakar Fižolek zavrti prstan in tako si je grof sodil sam.

Palček je delal pri kmetu in usmerjal vole pri oranju. Nato je mimo prišel gospod, ki se je čudil, kako je to mogoče, da voli sami orjejo nivo, a palček je sedel v ušesu vprežene živali. Želel je kupit palčka, a kmet ga ni hotel prodati. Palček je nato svojemu gospodu oz. kmetu zašepetal, da ga naj proda, saj se bo vrnil nazaj domov. Kmet ga proda in tu se začnejo Palčkove dogodivščine s številnimi preprekami, ko pobegne novemu lastniku in se odpravi nazaj domov.

Lahko bi rekli, da ti dve zgodbi govorita o junakih. Učita nas dve stvari, prvo, kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade ter drugo, upanje umre zadnje ali pa, poskušati moramo tako dolgo, dokler nam ne bo uspelo.

V prvi zgodbi je Fižolek junak, saj najprej reši tri ljudi, nakar pa še hčer grofa in njenega otroka, za konec pa skupaj živijo v lepem gradu. V zgodbi predstavlja tudi pravičnega človeka, ki želi, da bi bila slaba dejanja tudi kaznovana.

Palček pa po drugi strani prikazuje povsem drugega junaka. On je tudi pravičen, saj drži obljubo, sicer ne uboga vseh ukazov, temveč misli s svojo glavo. Tako je v zgodbi moral dvakrat prisiljeno ropati

hrano in vole za roparje, vendar jih je izdal. Ravnal je pravično in tako so razbojniki plačali za svoja dejanja, niso dobili hrane in bili so pregnani.

Morda bi lahko bila Fižolek in Palček naša nova junaka, lahko bi bila morda celo enako poznana kot čevljarček. Ampak seveda smo ponovno tukaj na začetku, zakaj ju ne poznamo? Odgovor je jasen. Ljudje se ne zanimajo za legende in zgodbe ali pa je krivo to, da nimamo dovolj knjig z legendami. Morda pa se ravno na področju legend zahvaljujoč vsem piscem lahko kosamo z večjimi prestolnicami, saj ni vse v znamenitostih temveč tudi v zgodbah.

3.2 Raziskava ostalih knjig o pripovedkah Pohorja

Predstavila bom še nekaj avtorjev in njihovih knjig, ki govorijo o pripovedkah in zgodbah o Pohorju.

Oskar Hudales (1905-1968) je znan predvsem kot mladinski pisatelj, ki je za mladino pisal realistične in poučne zgodovinske ali potopisne pustolovske zgodbe o izkoriščanju in krivicah, ki so doletele male ljudi. Objavljal jih je v Cicibanu in Pionirju. Za odrasle je pisal zgodovinske romane. Zlati krompir je zbirka sedemindvajsetih pohorskih pravljic in pripovedk, ki jo je leta 1968 izdala mariborska Založba Obzorja. Pripovedke je z ilustracijami obogatil akademski slikar Janez Vidic.

V pohorskih pripovedkah in pravljicah nastopajo ljudje, kot so pastirji, kmetje, razbojniki, berači, lovci, dekline in hlapci. Značilno je, da se ti ljudje zapletajo z nadnaravnimi bitji: hudičem, čarovnikom, smrtjo, vilami in govorečimi živalmi. V zgodbah opazimo tudi nekaj krščanskih motivov.

Ljudske pravljice so pripovedi, ki so se stoletja z ustnim izročilom prenašale iz roda v rod. Še danes ostajajo privlačne in vabljive tako za otroke kot za odrasle. Ljudske pravljice niso plod domišljije enega samega človeka, ampak prinašajo občečloveška spoznanja, lotevajo se temeljnih bivanjskih vprašanj, ki človeka vznemirjajo že od nekdaj. Govorijo v simbolnem jeziku in nam v različnih starostnih obdobjih ter življenjskih okoliščinah razkrivajo različne pomene. (Natalija Stegne, 2017)

Dragica Haramija je napisala Mariborske vedute: pripovedke o Mariboru in okolici. Avtorica je v svojem delu analizirala več aspektov pripovedk, literarno plat ob analizi oblikovnih in vsebinskih značilnosti besedil in njihovih različic (pripovedovalec, jezikovne prvine, pripovedno strategijo, tipične like, tipične razlage, odnose med akterji, idejno plat, kozmološka in religiozna ozadja, slovstveno folkloristiko, poganska ozadja, spreminjanje skozi čas, zgodovinske okoliščine) in etnografsko ozadje (pomen za konstituiranje skupnosti) ter njihovo socialno funkcijo. Študijo dopolnjujejo zbrane pripovedke, ki so razdeljene po naslednjih toponimih: reka Drava, Habakukova gorca, Mariborski otok, mariborsko Pohorje, Pekrska gorca, Poštela, Pristan (Lent), Studenci in trije ribniki. Naj izpostavimo samo najbolj znane analizirane povedke: Krojaček reši Maribor, Dravski vodovnik, Ribič hlebca vrže v Dravo, Dravska roža, Kačja kraljica, Zlati krompir, Pastorka in bela žena, Sveti Bolfenk in Areh, Začaranci v Pekrski gorci, Slovenska Kalvarija, Vrag in njegov kozel in Zaklad na Pošteli. (Povzeto po: <https://www.emka.si/mariborske-vedute-pripovedke-o-mariboru-in-okolici/PR/477573>, 1. 11. 2018 ob 18.40)

Josip Brinar je (1874-1959) je napisal zbirko Pohorske bajke in povesti, kjer so bajke Sveti Bolfenk in Areh, Graščina na Planinki, Slovenska Kalvarija, Zaklad na Pošteli, Divji lovec Škopnik, Pohorski vodotoči, Kačja kraljica, Jezernik, Vodni mož Gestrin, Orjaši, Hostnik Vouvel, Iz vitanjskega kotla, Pegamski kralj Otokar Premislej, Zakaj je na Pohorju toliko mravljišč, Dve o medvedu, Petruh s Peska, Jurgov kraj, Tončkova pot na Roglo in Velja. (Josip Brinar, knjiga Pohorske bajke in povesti v elektronski obliki)

Jože Tomažič (1906-1970) je bil slovenski pedagog, dramatik, mladinski pisatelj, gledališki igravec, režiser in publicist. Tomažič je mladinska pripovedna dela, temelječa na pohorskem ljudskem izročilu pisal in objavljala že pred 2. svetovno vojno. Njegove knjige pravljic, bajk in legend pa so začele

izhajati med vojno: Pohorske pravljice (1942), Dravska roža (1943), Dravska Marija (1943), Pohorske bajke (1943), Pohorske legende (1944).

Po koncu vojne se je posvetil pisanju odrskih del. Napisal je dve mladinski igri: Pohorska bajka (uprizorjena 1952) in Trije bratje (upr. 1954) ter ljudsko igro Lepa Vida (upr. 1956). Dramatiziral je tudi nekaj pripovednih del J. Jurčiča in pisal članke o gledaliških uprizoritvah. (Povzeto po: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Toma%C5%BEi%C4%8D_\(pisatelj\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Toma%C5%BEi%C4%8D_(pisatelj)), 1. 11. 2018 ob 18.50)

Pohorske pravljice so razdeljene v šest sklopov, ki se razlikujejo po vsebini: Pravljične povesti, Pastirske pravljice in hotinjske bajke, Razbojniške povesti, Žagarjeve smešnice, Drvarske in lovske pravljice in Stara steklarska pravljica. Skupno je v zbirki 33 pravljic, v katerih nastopajo povprečni ljudje, kot so pastirji, kmetje, razbojniki, berači, lovci, dekline in hlapci. Značilno je, da se ti ljudje zapletajo z nadnaravnimi bitji; hudičem, jezernikom, čarovnikom, smrtjo, vilami, zelencem, vodovnikom, zmaji in govorečimi živalmi. V zgodbah opazimo tudi nekaj krščanskih motivov, v katerih se pojavljajo Jezus, Bog, Sv. Peter, pekel in nebesa. (Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Pohorske_pravljice, 1. 11. 2018 ob 19.10)

Elza Lešnik je v zbirki Šumi, šumi Drava ... (izdani leta 1938) nadaljevala tradicijo pravljicarjev Evrope 18. in 19. stoletja. Avtorica se je posvetila topografiji Maribora in okolice, zato so besedila pripovedke in legende s pravljičnimi prvini. (Povzeto po: https://books.google.si/books/about/%C5%A0umi_%C5%A1umi_Drava.html?id=ddLWMgEACAAJ&redir_esc=y, 1. 11. 2018 ob 19.20)

Za knjigo Schlosserjeve Pohorske pripovedke sem se odločila, saj se ta knjiga navezuje izključno na območje Pohorja in vsebuje različne pripovedke, vse od zakladov pa do ravbarjev. S to knjigo sem želela tudi pokazati, da niso vse pripovedke vezane na Maribor, temveč da se najde veliko zanimivih in kar precejšen nabor pripovedk in zgodb tudi na okoliških hribih. Ko prebereš knjigo, šele spoznaš, da niso mesta edina, ki imajo bogato zgodovino, saj so ohranjeni zapisi ustnega izročila najdragocenejši. S pomočjo takšnih knjig, kot je ta, lahko resnično vidimo način razmišljanja v tistem času. Knjiga te resnično povleče v svet, ki so ga poznali v tistem času, ob branju te kar prevzame ta želja po še poglobljenem raziskovanju zgodb. Hkrati pa prebudi tudi raziskovalca v tebi, da bi se odpravil na omenjene kraje ali pa poiskal zaklade.

3.3 Raziskava lisice

Lisica je simpatična zver, ki je upodobljena v številnih pripovedkah, pravljicah, legendah in ljudskih modrostih. Ne brez razloga, saj je prilagodljiva žival, ki se prebrisano izmuzne iz številnih zagat, žal pa je še vedno v nevarnosti tudi zaradi človeškega pohlepa po njenem prelepem kožuhi.

Lisica (navadna ali rdeča lisica – *Vulpes vulpes*) poseljuje različne življenjske prostore. Tako je tudi v Sloveniji, kjer se naseljuje vse od morske obale pa do Prekmurja. V gorah živi vse do gozdne meje ali celo do višine 2500 m. Izmed vseh zveri je najbolj razširjena po svetu. Navadna lisica ima okoli 50 podvrst, ki jih krasijo kožuhi različnih barvnih odtenkov. Spada v družino psov in red zveri. (Bodi Eko, 2013)

V kraljestvu živali lisica simbolizira spretnost, zvitost, nevidnost, hitrost in menjavanje oblik. Je učiteljica, ki zna hitro usmeriti našo pot okoli ovir. Lisica se je sposobna soočiti z zelo široko paleto življenjskih okoliščin. Njena izredna iznajdljivost ji pomaga najti pot iz vsake situacije. Rešitev problema ima vedno na dlani. (Larisa Lesjak Močnik, 2016)

Besedo lisica ali izpeljanko iz lisice uporabljamo še v naslednjih primerih.

Lisíčar ~lov. pes, izučen za lov na lisice.

Lisice~ naprava za vklepanje oziroma omejitev gibanja osebe.

Lisica~ oseba, ki je zvita.

(http://bos.zrc-sazu.si/cgi_new/neva.exe?name=ssbsj&expression=lisice, 27.11.2018 ob 18.10; avtor in leto nista znana)

3.3.1 Simbolika lisice

V Mezopotamiji je bila lisica atribut boga zraka – Enlila, eden od njegovih aspektov je bil tudi uničevalen, kar je razvidno v legendi o potopu.

Zelo stara izročila o lisici so se ohranila v Ameriki in Aziji, kjer ima značaj nevarne zapeljivke, ki bi lahko povzročila obsedenost z demoni. V mitologiji Indijancev naj bi pege na luni nastale zaradi spolnega občevanja med luno in nebeškim lisjakom, zato imajo lisico za junaka.

Na Japonskem velja lisica za simbol plodnosti in je zato tudi spremljevalka boga Inarija, tj. šintoistično božanstvo hrane in gojenja murve za sviloprejke, kar nakazuje že etimologija njegovega imena. Je tudi zaščitnik trgovcev in poslovnih ljudi. Pri vходу v Inarijeve templje so številni kipi lisic, razporejeni tako, da si v parih stojijo nasproti. Nekatere lisice imajo v gobcu ključ kašče za riž, druge pa kroglo, ki predstavlja duha hrane. Lisici boga Inarija stoji nasproti lisica Kitsuni (Kicune) iz ljudskega izročila. (Monika Kropej, 2007)

V japonskih mitih se tako pojavljata dve vrsti lisic. Eden od njih se imenuje Hokkaido lisica, drugi pa Kitsune. Obe vrsti sta nosilci starodavnega znanja, po potrebi uporabljajo čarobne sile, živijo dolgo življenje in se sčasoma preoblikujejo v bolj popolno naravo. Imajo neverjetno tanko uho, vidijo pretekle in prihodnje dogodke. V japonski mitologiji je Kitsune predstavljen kot zlobni demon, vendar najpogosteje močni volkodlak preživi čas, ki ustvarja pasti.

Obstaja še ena klasifikacija lisic:

- Myobu daje podporo ljudem, služi bogu Inari.
- Nogitsune - lisica z zlemi temperamenti, postane volkodlak, terorizira celotno okrožje z krvoločnimi dejanji.

Na Japonskem so razširjene tudi številne pravljice o lisici Kitsuni.

Na Kitajskem, Japonskem in v Koreji so ljudje verjeli, da ima lisica sposobnost preobrazbe v katerokoli bitje, še posebej v žensko. Povzročila bi lahko demonsko obsedenost, ki se je je mogoče znebiti le s pomočjo duha vojne Kuan-ti. Na Kitajskem naj bi tudi – po starih verovanjih – lisica z devetimi repi živel na južni obali, kot ljudožerska pošast, ki pa je lahko tudi ščitila pred uroki. Ljudje so verjeli, da postane stoletna lisica lepo dekle, šamanska boginja. (<https://oqpawah.ru/duhovni-razvoj/213428-kitsune-je-lisica-z-nadnaravnimi-mo%4%8Dmi-japonska.html>; ni navedenega avtorja ali leta)

V keltskem izročilu, v bretonskih in tudi drugih pravljicah pomaga lisica junaku najti zdravilo za bolnega očeta in se pojavlja kot čudežna pomočnica.

V Egiptu je v izročilu prikazana kot godec, gosji pastir in kot služabnik drugim živalim.

V Indiji se je na mestu lisice pojavljal šakal, ki je imel pomembno vlogo tako v indijskih epih kot v basnih. Od tod so se vplivi širili v Evropo, predvsem v Grčijo. Tako ima večina antičnih basni korenine v starih indijskih in sumerskih izročilih. V grško-rimski mitologiji je bila simbolika lisice bolj negativna: bila je v sovražnem razmerju predvsem z bogom vina Dionizom, ker je veljala za

škodljivko, ki uničuje vinsko trto. Aristofan in Ovid pišeta o lisičini ljubezni do grozdja, od tod tudi basen »Lisica in grozdje«.

Krščanstvo lisici ni naklonjeno. Označujejo jo kot grešno in nemoralno, pohujšljivo in nečisto. Simbolizira celo hudiča, ki s zvijačami zavaja nedolžne duše in spravlja v grešna dejanja. Ta predstava prihaja iz zgodbe, ko naj bi se lisica povaljala v rdečkastem blatu, ki spominja na kri in se pretvarjala, da je mrtva tako, da priletijo ptice, nato pa šavsne po najbližji in poteši svojo lakoto. Anonimni pisec Bastilija iz Oxforda pojasni njen pomen tako: »Lisica simbolizira hudiča, kajti ta se dela mrtvega in nevarnega, da bi lažje privabil vse, ki se predajajo posvetnim rečem. Tako jih pograbi in ugonobi. V nasprotju s tem pa je za tiste, ki živijo v duhu in pravi veri v Boga, hudič tudi resnično mrtev«.

3.3.2 Duhovni pomen videnja lisice

Vsaka žival ima svoj pomen in nosi določeno sporočilo za nas. Včasih se nam zgodi, da se večkrat srečamo s kakšno živaljo, saj se nam v določenem obdobju ponavljajo na različne načine, npr. preko sanj ali pa v resničnem življenju.

Le če se zavzamemo za ponavljajočo žival lahko razberemo, kaj nam želi pokazati oz. kakšno sporočilo nam želi predati.

Lisica sporoča, da lahko v življenju uberemo drugo pot ali vzpostavimo drug način gledanja na življenje. Opominja nas, da morda spremenimo svoje razmišljanje in kako gledamo na stvari, naj iščemo radost in ne jemljemo življenja preveč resno. (<https://www.sensa.si/za-navdih/ce-na-poti-srecujete-te-zivali-prejemate-sporocila/>, 27.11.2018 ob 18.40; ni navedenega avtorja, samo leto 2017)

Pomen videvanja lisice vam lahko sporoča nekaj ali več od slednjega:

- ste v obdobju, kjer je potrebno hitro razmišljanje, prilagodljivost, spretnost, zvitost in modrost,
- okoliščine, v katerih ste se znašli, zahtevajo drugačen pristop kot po navadi,
- zdrava kombinacija vztrajnosti in potrpežljivosti vas bo pripeljala do ravnovesja, katero je potrebno za rešitev težave / izziva,
- če ste na novo zamenjali življenjski slog, okolje / službo in imate težavo z prilagajanjem na "novo", vam lisica sporoča, da odprite oči, da lahko vidite situacijo tako, kot je v resnici, ne pa tako, kot si vi želite, da bi bilo,
- če ste se znašli v težki situaciji / okolju, bodite prilagodljivi,
- imate namreč vsa potrebna orodja / sredstva, da si obrnete težke življenjske okoliščine / kariero okoli,
- bodite previdni, v vaši bližini je namreč nekdo, kateri vas želi na nek način pretentati,
- pri soočanju z drugimi pazite, da uporabljate svojo inteligenco, ne pa svojo "trmo" v smislu, da vztrajate in dokazujete "svoj prav",
- svoje načrte / ideje / namere obdržite zase, ne postavljajte se v ospredje, temveč delujte iz ozadja,
- zlijte se z okoljem, v katerem delujete in se tam tudi čim bolj neopazno premikajte,
- poslušajte, opazujte, občutite in dovolite, da vas ti čuti vodijo,
- s svojim opazovanjem vam bo marsikaj "odkrito", mogoče tudi prevare,
- moč imate poiskati "svojo pot" oz. rešitev v neki "zviti" situaciji, za katero je potreben drugačen pristop - pristop "v rokavičkah",

- lisica spodbuja akcijo in hitre poteze,
- kaže se potreba po telesni budnosti in odzivnosti,
- čas je za razvijanje duhovnih veščin, kot so moč analitične inteligence, moč predanosti in moč opazovanja. (Karmen Seražin, 2017)

3.3.3 Lisica v sanjah

Kakor že prej omenjeno, ima lisica tudi pomen, če sanjamo o njej ali jo srečamo sanjah.

Če vidimo lisico v sanjah, to pomeni, da te zasleduje sovražnik.

Kadar lovimo lisico v sanjah, pomeni, da se te bodo nasprotniki bali.

Če ustrelimo lisico v sanjah, pomeni, da boš premagal nevarne nasprotnike.

Če ulovimo lisico v sanjah, pomeni, da boš spoznal nepravne prijatelje.

Če sanjamo o mladi lisici, to pomeni, da si že v mladosti hudoben.

Lisica brez repa – premagali boste sovražnike.

Lisica, ki se obnaša, kot bi bila udomačena – oseba, ki jo ljubite, vam bo nezvesta.

Sanje o tem, da ste ujeli lisico, prinašajo neko nepričakovano zadovoljstvo.

Lisičja koža v sanjah razlaga, da morate biti previdni zaradi majhnih stvari, ki vam jih podtikajo.

Sanje o tem, da ste lisico slišali, ne pa tudi videli – pazite so določene ženske družbe!

Pomen sanj o tem, da ste jedli lisičje meso – kmalu boste prisotni na neki poroki.

(Majda Planinšek, urednica, 2015)

3.3.4 Kdo vse uporablja besedo lisica

Besedo lisica uporabljajo številne ekipe, tekmovanja, televizijski programi ali pa se uporablja kot ime.

Naštela bom nekaj primerov, kjer zasledimo besedo lisica.

"LOV NA LISICO" je tekmovanja za osnovnošolce v amaterskem radiogoniometričnem. "LISICA" je namreč oddajnik, ki ga mentorji skrivajo nekje v gozdu, "LOVCI" oz. tekmovalci pa imajo v roki sprejemnike, ki jih imenujemo "LISIČARJI". Torej cilj je, da tekmovalci kar se da hitro najdejo lisico. (zotks, 2015)

Zlata lisica je tradicionalna mednarodna smučarska tekma za svetovni pokal za ženske. Prireditelj se odvija na mariborskem Pohorju od leta 1964. Kadar pride do težav s pripravo proge, pa se tekmovanje izvaja na drugem prizorišču (npr. v Kranjski Gori). Običajno sta prirejene tekmi v slalomu in veleslalomu, seštevke časov obeh tekem pa šteje za skupno zmago.

Hokejsko drsalni klub Maribor je slovenski hokejski klub iz Maribora, ki je bil ustanovljen leta 1993. V letu 2009/10 so bili prvaki Slohokej lige, ko so v finalu premagali HK Partizan iz Beograda. Na državnem prvenstvu so v letu 2009/10 zasedli tretje mesto. Njihov vzdevek je Lisjaki. (https://sl.wikipedia.org/wiki/HDK_Maribor; avtor in leto nista navedena)

Ime Fox je ime za fanta. Izhaja iz starega angleškega porekla, njegov pomen pa je "lisica". Lisice so pametne, ustvarjalne in zvite.

Znani ljudje po imenu Fox:

Redd Foxx, igralec

Jamie Foxx, igralec

Michael J. Fox, igralka

Vivica A. Fox, igralka

Megan Fox, igralka

(<http://www.babynamewizard.com/baby-name/boy/fox>, 27.11.2018 ob 19.20; avtor in leto nista navedena)

Fox Sports Midwest je ameriška regionalna športno omrežje v lasti Fox Cable Networks, enote skupine Fox Entertainment Group iz 21. stoletja Fox in deluje kot podružnica Fox Sports Networks . Kanal prenaša regionalne dogodke pokritosti športnih ekip po vsem srednjem zahodu združenih držav Amerike. (https://en.wikipedia.org/wiki/Fox_Sports_Midwest, 27.11.2018 ob 19.30; avtor in leto nista navedena)

Fox Broadcasting Company (pogosto skrajšano na Fox in stilizirana v vseh velikimi črkami kot FOX) je ameriška poslovna oddaja televizijska mreža , ki je vodilni last Fox Entertainment Group , podružnica 21. Century Fox . Mreža je s sedežem v 20. stoletju v Centru Fox v Los Angelesu, z dodatnimi večjimi pisarnami in proizvodnimi zmogljivostmi v Fox Television Centru tudi v Los Angelesu in Fox Broadcasting Centru v New York City .(https://en.wikipedia.org/wiki/Fox_Broadcasting_Company, 27.11.2018 ob 19.33; avtor in leto nista navedena)

LiSiCA (Li gand Si militarnost, ki uporablja ligitem C lique A) je virtualna programska oprema za preverjanje na osnovi liganda, ki išče podobnosti 2D in 3D med referenčno spojino in bazo podatkov ciljnih spojin, ki jih je treba predstaviti v obliki Mol2. Podobnosti so izražene s koeficienti Tanimoto in ustrezne ciljne spojine so ustrezno razvrščene. LiSiCA je na voljo tudi kot vtičnik LiSiCA PyMOL na operacijskih sistemih Linux in Windows. Proizvajalec je Insilab (Kemijski inštitut Slovenije). (<https://en.wikipedia.org/wiki/LiSiCA>, 27.11.2018 ob 19.35; avtor in leto nista navedena)

3.4 Zlata lisica – zanimiva dejstva

Prireditev se odvija na mariborskem Pohorju od leta 1964. Prva zmagovalka je bila zlata olimpijka Marielle Goitschel (francoska smučarka, rojena 1945).

V prvih letih sta bili dvakrat prirejeni le dve slalomske tekmi, nekajkrat je zraven slaloma in veleslaloma potekala še dodatna tekma, kot nadomestilo odpadle tekme z drugega prizorišča, enkrat tudi tekma v superveleslalomu, večkrat pa je tudi prirediteljem uspelo izpeljati le eno izmed tekem.

Zaradi težav s pripravo proge je tekmovanje sedemkrat potekalo v Kranjski Gori, enkrat tudi v Sarajevu.

V letih 1998 in 2011 Zlata lisica ni bila izpeljana.

Prve tri so dolga leta dobile okrog vratu lisičje kožuhe, od 1995 kožuhe zamenjujejo zlate broške iz rumenega, belega in rdečega zlata, z dragimi kamni. Ime najboljše v kombinaciji je vgravirano tudi na velik kristalni prehodni pokal pohorskega pokala za Zlato lisico.

Največ skupnih zmag na Zlati lisici je osvojila Vreni Schneider (švicarska alpska smučarka), in sicer 7, osvojila je tudi največ posamičnih zmag, 8.

Skupna zmagovalka Zlate lisice je bila tudi Mateja Svet, slovenska alpska smučarka (rojena 1968), ki je tekmovala v času Socialistične republike Slovenije (SFRJ). Skupna zmagovalka je bila 2-krat.

Nadmorska višina, start veleslaloma je na 734m, cilj pa na 347 metrov. Zaradi tega je vsako leto borba z vremenom, za mrz in/ali za sneg.

Oče Zlate lisice je Dušan Senčar. Njegovi poljubi v ciljni areni so legendarni. Njegove organizacijske sposobnosti, trma, nore ideje, brezobzirnost, absolutizem, mednarodno mreženje in zaljubljenost v smučanje je formula, ki je naredila na prenizkem hribu, v premajhni državi in sredi vinogradov eno najbolj prepoznavnih tekem belega cirkusa. Zlata lisica je ostala brez očeta 2003.

Tudi brez njih ni Zlate lisice: topovi, od 1981; tekmovalke, točke svetovnega pokala jih je doslej osvojilo 828; Tina Maze, dvakrat prva v veleslalomu, enkrat v slalomu; televizija, neposredni prenos od 1971. Za zasneževanje celotne proge je potrebnih vsaj 40 topov, vsaj minus 5 stopinj in vsaj šest dni in noči.

Mariborski organizatorji so pred 2. svetovno vojno prirejali smučarska tekmovanja tako v turnem kot v alpskem smučanju, na zemljišču Mariborske škofije pri Betnavi pa so v tridesetih letih zgradili smučarsko skakalnico. Sedežno žičnico, ki jo je skonstruiral Lev Pipan, so pognali februarja 1951 kot prvi tovrstni objekt v Jugoslaviji in na Balkanu. Leta 1957 je pričela obratovati Pohorska vzpenjača.

Prva leta je bil štart Zlate lisice na klasični, strmi in težavni progi pod hotelom Bellevue na grebenu Pohorja. V osemdesetih letih je v dolini začel nastajati Snežni stadion, z najnižjim štartom in ciljem med tekmovanji v svetovnem pokalu. (Povzeto po: <http://www.zlatalisica.si/zgodovina/54-zlata-lisica-2018>, 27. 11. 2018 ob 19.50; Alpski Smučarski Klub Branik Maribor, leto ni navedeno in po viru https://sl.wikipedia.org/wiki/Zlata_lisica, 27. 11. 2018 ob 20.00; in po http://maribor-pohorje.si/files/bolfenk_stalna_razstava_zlata_lisica.pdf, 27. 11. 2018 ob 20.10; Zavod za turizem Maribor, 2007)

3.5 Anketa

Raziskovalnega dela inovacijskega predloga sem se lotila tako, da sem s pomočjo anket anketirala starše predšolskih otrok. Želela sem pridobiti veliko različnih informacij, zato sem anketirala starše prvih razredov naše šole ter nekaj skupin v vrtcu. Tako sem sodelovala s 50 starši, od tega je bilo 41 žensk in 9 moških.

Starost njihovih otrok se je gibala od 1 leta pa do 23 let. Zanimali so me podatki samo za predšolske otroke, zato sem naredila preglednico o številu otrok v posameznem letu starosti od 1. leta pa do 7. leta. Anketirala sem samo starše predšolskih otrok, ampak razlog, da je prišlo tudi do odgovorov za višjo starost je, da so imeli starši več otrok, npr. pri eni družini celo 4 otroke. Tako sem dobila tudi več odgovorov, kot je bilo anketirancev.

3.5.1 Analiza ankete

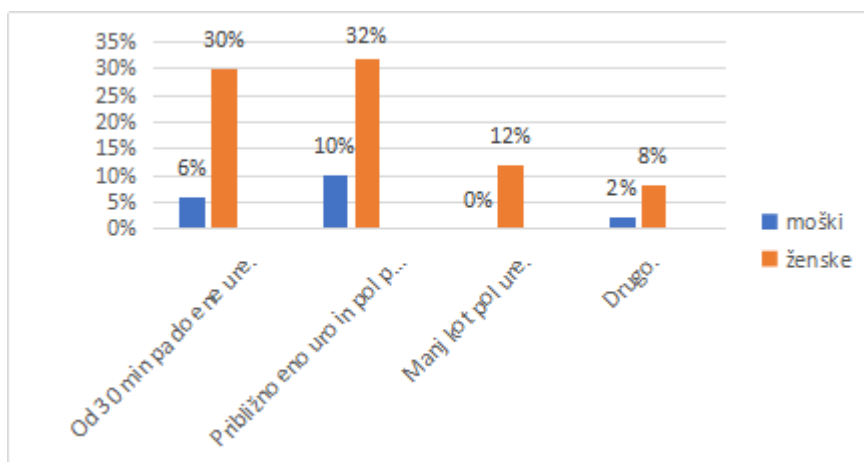
Tabela 1: Število otrok anketirancev od 1 leta pa do 7 leta.

Starost otrok	Št. moških	Št. žensk
1	0	2
2	2	3
3	1	2

4	1	10
5	2	11
6	6	26
7	0	5

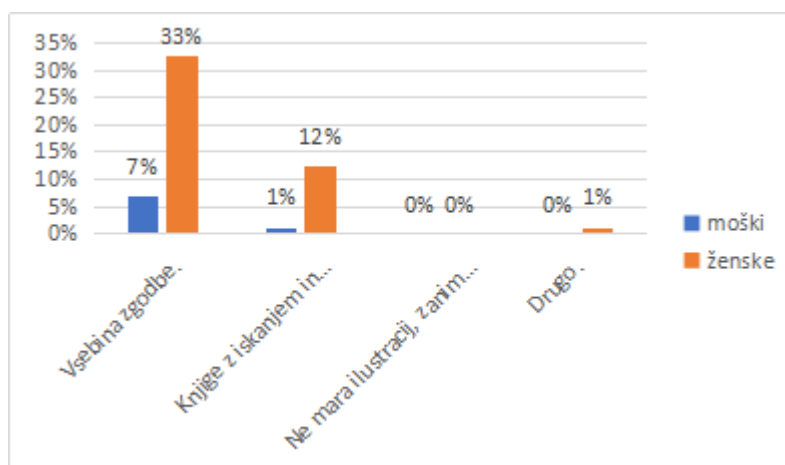
Graf 1: Obkroži, koliko časa na teden berete otroku pravljice oz. slikanice?

Graf 1: V procentih izraženo, koliko staršev bere določen čas slikanice ali pravljice svojim otrokom.

Iz grafa je razvidno, da največ anketirancev (42 %) bere svojim otrokom zgodbe približno eno uro in pol pa do dveh ur na teden. Takoj za tem odgovorom sledi, da 36 % anketirancev bere slikanice oz. pravljice od 30 min pa do ene ure ter nato, da 12 % anketirancev bere manj kot pol ure na teden. Nekateri pa berejo celo bistveno več ali pa premalo. Tako so anketiranci pod drugo oz. ostalo napisali, da moški berejo svojim otrokom več kot dve uri na teden in ženske berejo otrokom vsak večer pred spanjem 15 minut, 4-krat na teden po 15 min ali pa 3 do 4 ure na teden.

Graf 2: Kaj na slikanicah je otroku najbolj všeč? Možnih je več odgovorov.

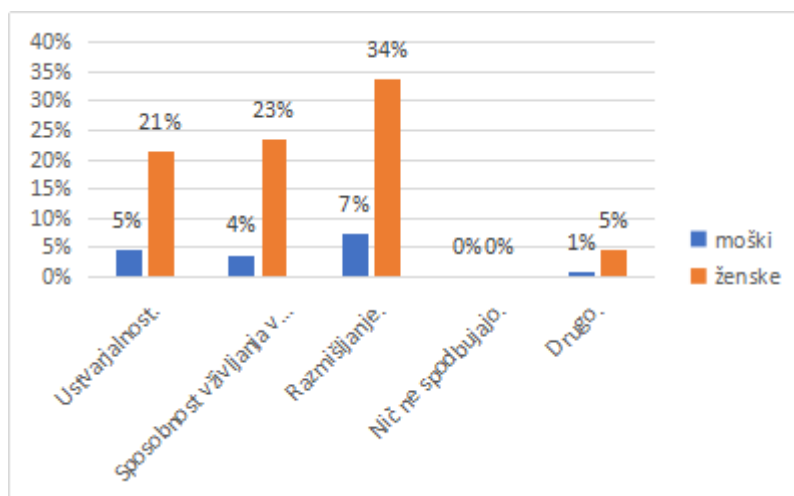

Graf 2: V procentih prikazano, kaj je po mnenju anketiranca otroku najbolj všeč na slikanici.

Zanimivo je, da so anketirancem najbolj pomembne ilustracije v slikanicah, šele zatem pa vsebina. Otroku so na slikanici najpomembnejše ilustracije (46 %), zatem vsebina zgodbe (40 %), nakar pa

knjige z iskanjem in štetjem stvari (13 %) in drugo. Pod možni odgovor drugo je bil edini odgovor knjige, kjer otrok prebere sliko.

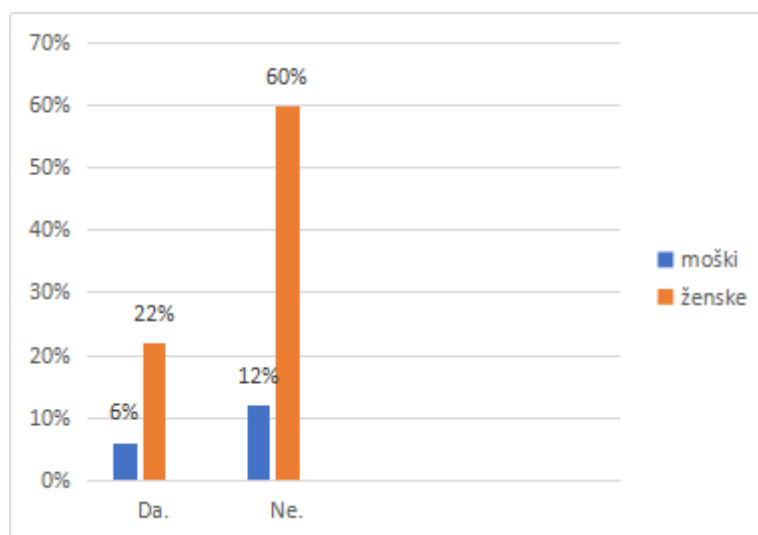
Graf 3: Kaj menite, da spodbujajo otroške slikanice pri otroku? Možnih je več odgovorov.

Graf 3: Graf prikazuje, kaj po mnenju anketirancev slikanice spodbujajo pri otroku.

Tudi pri tem odgovoru so anketiranci obkroževali več odgovorov. Pri moških je toliko manj odgovorov, saj je bilo anketiranih samo 9 moških. Večina anketirancev meni, da slikanice najbolj spodbujajo razmišljanje (41 %), nato sposobnost vživljanja v vloge (27 %), ustvarjalnost (26 %) in zatem je bilo kar 6 % anketirancev za možnost drugo. Tam so anketiranci napisali, da slikanice bogatijo tudi besedni zaklad, vizualizacijo zgodbe, domišljijo in spomin.

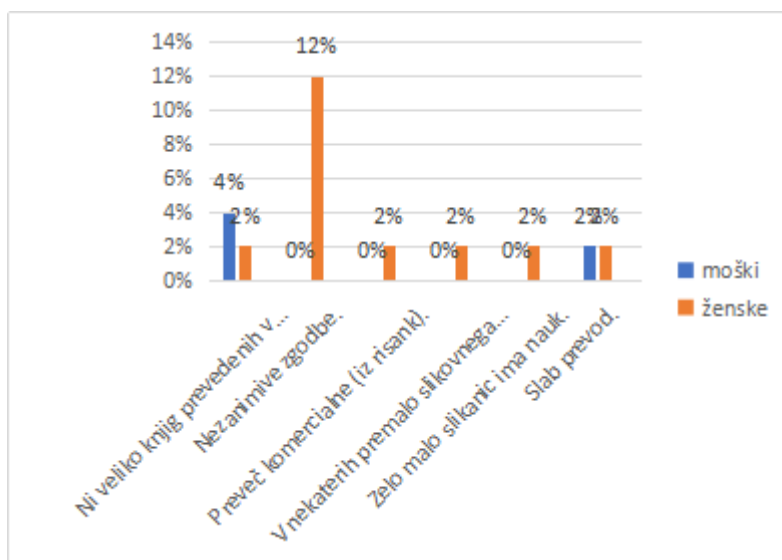
Graf 4: Ali se srečujete s težavami pri kupovanju zanimivih in poučnih slikanic za otroke?

Graf 4: Opredelitev anketirancev, ali imajo težave pri nakupovanju slikanic ali ne.

Bila sem zelo vesela, da kar 72 % anketirancev nima težav s kupovanjem slikanic, saj to pomeni, da jih je veliko na voljo. Ampak še zmeraj 28 % anketirancev meni, da se srečujejo s težavami ob kupovanju slikanic.

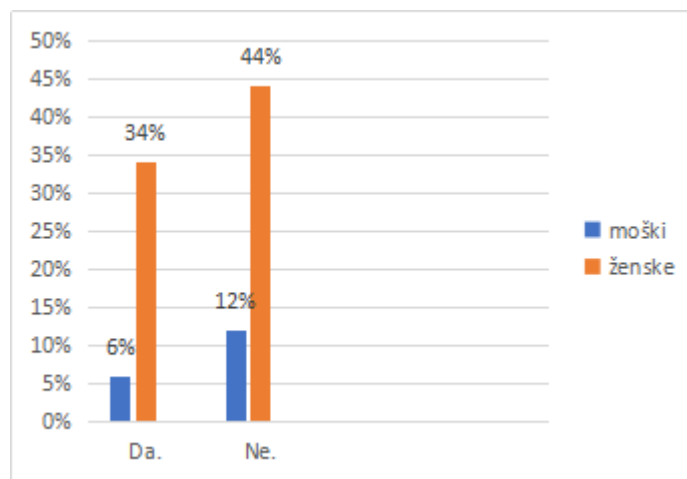
Graf 5: Če DA, s kakšnimi?

Graf 5: Težave, s katerimi se srečujejo anketiranci ob nakupovanju slikanic za otroke.

Tistih, ki so odgovorili z DA, to je bilo 11 žensk in 3 moški, kar je skupaj 34 % od vseh anketirancev, so morali tudi naštetih svoje težave pri kupovanju slikanic. Od 34 % anketirancev smo dobili 6 različnih odgovorov. Zelo zanimivo je bilo, da 6 % anketirancev meni, da je problem v ponudbi, medtem ko pa večina (12 %) meni, da je predvsem veliko nezanimivih zgodb. Iz tega lahko sklepam, da je veliko slikanic na voljo, ampak da jih starši prepoznajo kot nezanimive za svoje otroke.

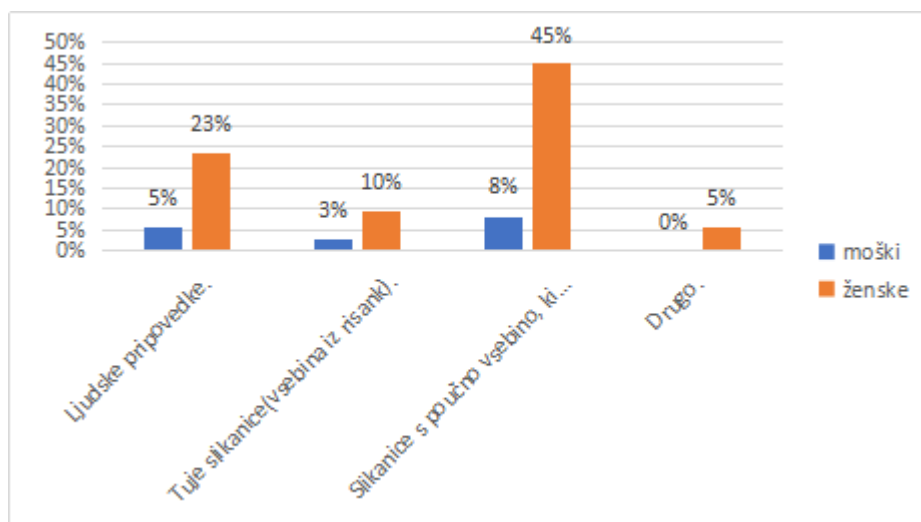
Graf 6: Ali menite, da se na tržišču pojavljajo slikanice, ki bi temeljile na pripovedkah o zakladih ali škratih Pohorja?

Graf 6: Opredelitev anketirancev, ali se na tržišču pojavljajo slikanice, ki temeljijo na zakladih ali škratih Pohorja.

Zanimivo je, da 56 % anketirancev meni, da se na tržišču ne pojavljajo slikanice z vsebino o pripovedkah Pohorja. To, da sploh vedo, da obstajajo takšne slikanice ali ne, je že zelo dobro, saj to pomeni, da starši redno spremljajo ponudbe in točno vedo, katere slikanice kupiti otrokom. Le 4 % žensk ni znalo odgovoriti na vprašanje, zgoraj pa ju ni navedenih, saj med odgovori ni bilo te možnosti.

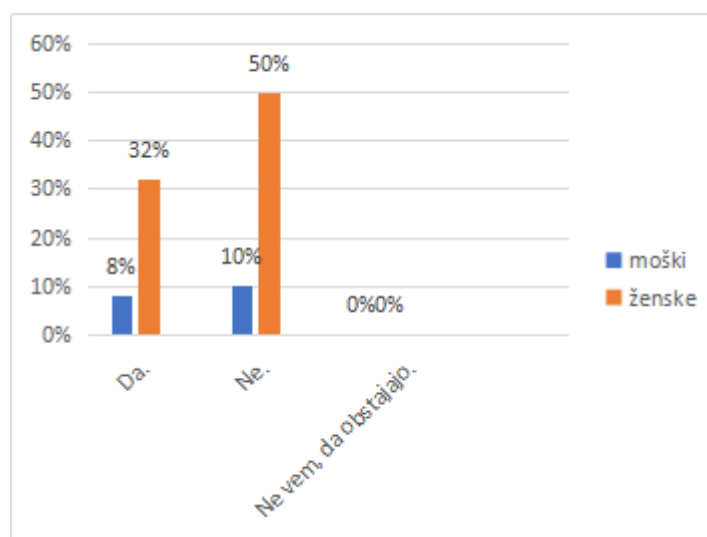
Graf 7: Katere slikanice po navadi izberete za otroka?

Graf 7: Prikaz, katere slikanice anketiranci po navadi izberejo za svojega otroka.

Veliko anketirancev je odgovorilo z več odgovori. Največ anketirancev po navadi izbere slikanice s poučno vsebino, ki otroka trenutno zanima (53 %), zatem izberejo slikanice z vsebino ljudskih pripovedk (28 %) in zatem tuje slikanice z vsebino iz risank (13 %) ter druge (5 %). Tisti anketiranci, ki pa so obkrožili drugo, so napisali, da izberejo slikanice z različnimi vsebinami, po navdihu ali pa berejo tiste slikanice, ki jih imajo doma.

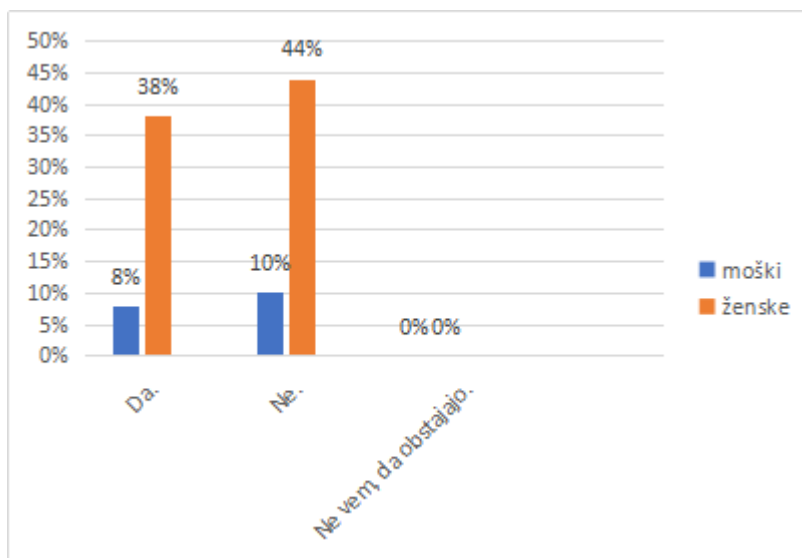
Graf 8: Ali ste že kdaj kupili slikanico o nekem kraju, ki ga predstavlja zanimiv lik in govori o legendah in znamenitostih kraja, npr. Legenda o kurentu, Legenda o čevljarčku?

Graf 8: opredelitev anketirancev glede na to, če so že kdaj kupili slikanico, ki govori o znamenitostih ali legendah nekega kraja.

Kar 60 % anketirancev je odgovorilo, da še niso kupili slikanice o nekem kraju, ki ga predstavlja zanimiv lik, ostalih 40 % pa je dogovorilo, da so že kupili takšno slikanico. Kakor je že prej omenjeno, tudi tukaj rezultati kažejo na to, da kar vsi anketiranci spremljajo ponudbo slikanic, saj so vsi odgovorili na vprašanje in nihče ni obkrožil možnosti, da ne ve, da takšne slikanice obstajajo.

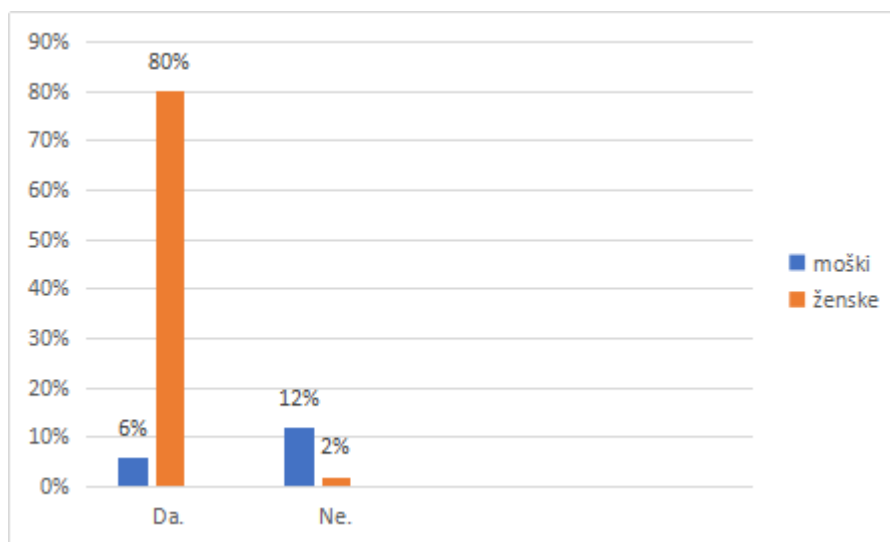
Graf 9: Ali ste si že kdaj v knjižnici izposodili slikanico o nekem kraju, ki ga predstavlja zanimiv lik in govori o legendah in znamenitostih kraja, npr. Legenda o kurentu, Legenda o čevljarčku?

Graf 9: Prikaz, ali so si anketiranci že kdaj izposodili slikanico o nekem kraju, ki govori o znamenitostih kraja.

Zelo spodbudno je, da si kar v 46 % anketirancev izposoja slikanice o legendah v knjižnici, ampak si še zmeraj velika večina anketirancev (54 %) ne izposodi slikanice v knjižnici.

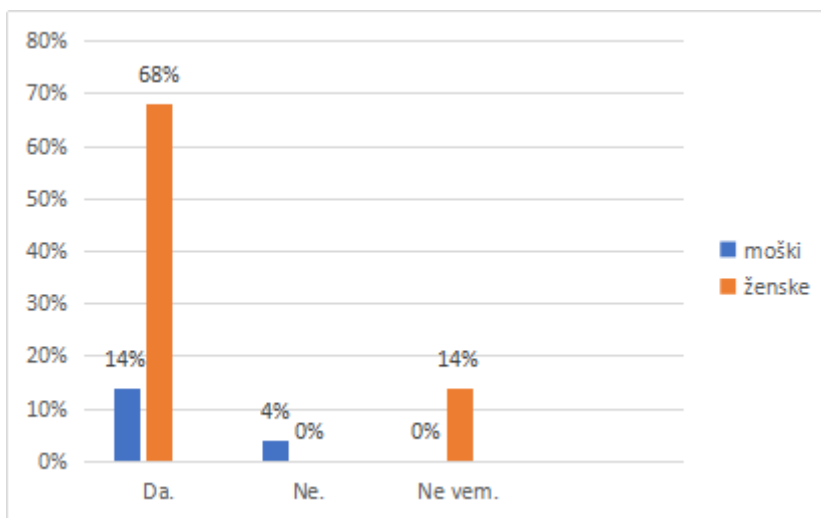
Graf 10: Ali kdaj kupite slikanico, pravljico?

Graf 10: Opredelitev anketirancev, ali kupujejo pravljice ali slikanice.

Veliko presenečenje je, da si le 14 % anketirancev ne kupi slikanic, kar pomeni, da si jo ti izposodijo v knjižnici. Vendar pa kar velika večina (86 % anketirancev) kupi slikanico.

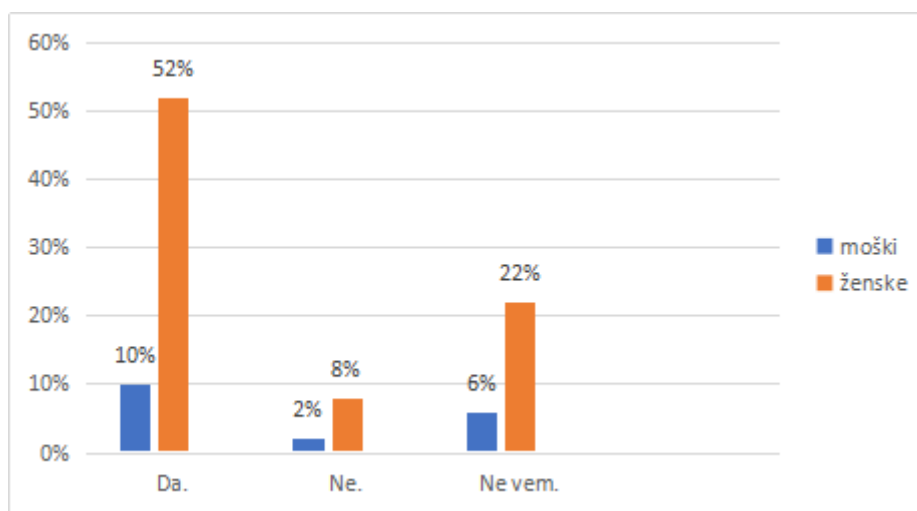
Graf 11: Ali menite, da je slikanica o legendah in junakih kraja, v katerem živite, primerna za turistični proizvod?

Graf 11: Opredelitev anketirancev ali je slikanica primerna za turistični proizvod.

Večina anketirancev (82 %) meni, da bi bila slikanica kot turistični proizvod primerna. Le dva moška (4 %) menita, da slikanica ni primerna za turistični proizvod. Kar 14 % anketirancev pa se ne more opredeliti.

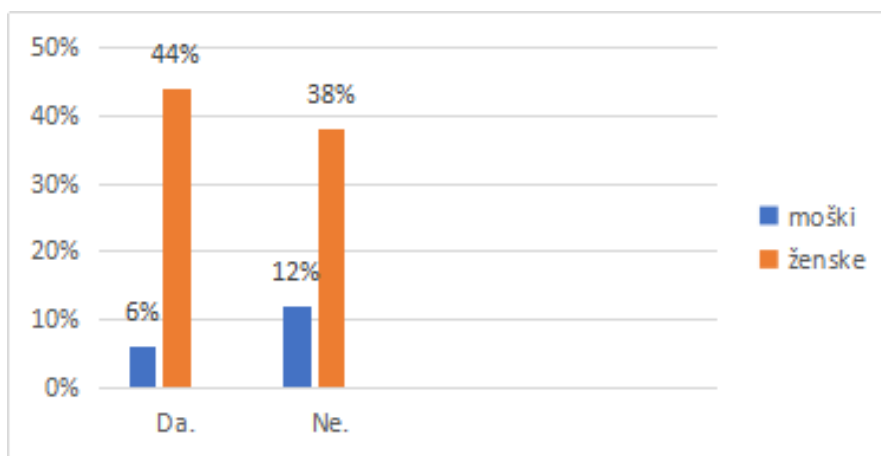
Graf 12: Če bi zraven slikanice otrok dobil igračo-glavnega junaka slikanice, bi kupili slikanico?

Graf 12: Prikaz, ali bi anketiranci kupili slikanico, če bi zraven slikanice dobili tudi igračo glavnega junaka.

Pri odgovorih sem bila zelo presenečena, saj kar 10 % anketirancev ne bi kupilo slikanice, če bi zraven dobili še igračko glavnega junaka. Vendar velika večina (62 %) meni, da bi kupili slikanico, če bi zraven dobili še igračko glavnega junaka. Pri tem vprašanju se tudi veliko anketirancev ni znalo opredeliti, teh je bilo 28 %.

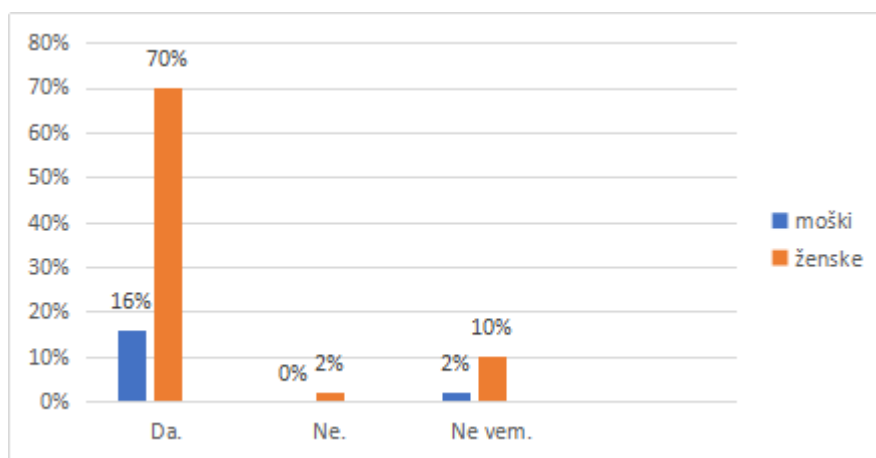
Graf 13: Ali ste že kdaj brali pripovedke oz. legende o kraju, v katerem živite?

Graf 13: Graf prikazuje, ali so anketiranci že prebrali pripovedke o kraju, v katerem živijo.

Bila sem zelo presenečena, saj kar 50 % anketirancev ni prebrala pripovedk ali legend o kraju, v katerem živi. Tako so bili anketiranci za da in proti ravno na meji, 50 % proti 50 %.

Graf 14: Ali menite, da bi več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke, saj bi bili ljudje ponosni na svoj kraj in bi želeli pozabljene zgodbe deliti s svojimi otroki.

Graf 14: Mnenje anketirancev glede na vprašanje, če bi več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk vplivali na zanimanje ljudi za pripovedke.

Zelo spodbudno je, da večina anketirancev (86 %) meni, da bi več izdanih knjig o pripovedkah ali legendah Maribora in Pohorja vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke lastnega kraja. Nekaj anketirancev (12 %) se ne more opredeliti, proti jih je 2 %.

3.6 Intervju

Izvedla sem intervju z zgodovinarjem Andrejem Guličem, ki je sodeloval pri izdaji knjige Schlosserjeve Pohorske pripovedke ter je avtor knjige Pohorje in Kozjak.

S kakšnim namenom ste se odločili urediti oz. sodelovati pri izdaji knjige Schlosserjeve Pohorske pripovedke?

Paul Schlosser je bil eden izmed prvih in redkih sistematičnih zbiralcev zgodb na širšem območju Maribora. Kot ljubiteljski arheolog je uporabljal ustno izročilo predvsem kot pomoč za lažje lociranje arheoloških najdišč na obronkih Pohorja.

Tekom mojega študija zgodovine sem se začel intenzivneje ukvarjati prav z domoznanskimi tematikami, kjer sem po naključju odkril njegovo originalno, v nemščini napisano knjigo, Bachern Sagen. Izredno pomembno vlogo igra njegova zgodba št. 77, kjer opisuje ti. Stari Maribor. Ta naj bi ležal 300 korakov SV od današnjega Radvanja. Tukaj se potrjuje zgodovinska vrednost in vloga ustnega izročila, kajti danes vemo, da so ljudje skozi to pripovedko ohranjali v zavesti lokacijo Ville Rustice v Borovi vasi.

Takšnih in podobnih podatkov se skriva v njegovi knjigi še več. Ker ni bila nikoli prevedena v slovenščino in ker kot zgodovinar smatram, da je osnova zavesti vsakega kraja prav v njegovi dediščini, sem se odločil, da knjigo uredim in izdam tudi v našem jeziku.

Prebrala sem, da ste izdali tudi knjigo o Pohorju in Kozjaku. Kako to, da ste se tako že drugič odločili za raziskovanje Pohorja?

Pohorje, pa tudi Kozjak, sta pogorji, ki definirata širše mariborsko področje še danes. Izdana knjiga opisuje na tem območju razvoj planinstva, smučanja in pohodništva, skratka zametkov turistike od 19. st. do prvih let po II. sv. vojni. Prvič so se objavile fotografije, razglednice in ostalo dokumentarno gradivo, ki je hkrati s spremno besedo Pohorje in Kozjak postavilo v sistematični razvojni in zgodovinski okvir.

Torej, lahko rečem, da mi je Pohorje nekako zlezlo pod kožo - odkrival sem ga kot otrok, odkrivam ga še danes. Njegovo območje z vplivnim zaledjem je inspiracijska iskra, ki me žene k nadaljnjem raziskovanju.

Kako se je vtihotapila zgodovina v vaše življenje? A ste morda kot otrok imeli željo biti zgodovinar?

Imam to srečo, da je moja mama arheologinja, verjetno sem nekaj podedoval po njej. Beseda oz. poklic zgodovinar se mi zdi zelo suhoparna označitev, saj ne izraža tistega raziskovalnega srča, tistega Valvasorjevega polihistoričnega zanosa. Pri svojem delu se poslužujem še ostalih znanstvenih ved-pred vsem naravoslovja, saj sem prepričan, da hodita ti dve panogi z roko v roki.

Ali menite, da primanjkuje zgodb, zbirk, legend o Mariboru?

Zgodb o Mariboru praktično nimamo. Jih pa ima mnogo njegova širša okolica-npr. Poštela, Pekrska gorca, Pohorje itd.

Mislite, da Mariborčani ne poznajo zgodb in legend Maribora in okolice?

Seveda jih ne poznajo, redke izjeme poznajo le zgodbo o hudiču in Pekrski gorci ali pa zgodbo o čevljarčku. Ne poznajo pa pisan bajeslovni svet Pošte in Pohorja.

Če bi spraševali naključne ljudi po mestu o legendah in pripovedkah Maribora, kaj mislite, kaj bi bil najpogostejši odgovor?

Glej odgovor zgoraj.

Kaj mislite, da je razlog za nepoznavanje pripovedk in legend, premalo materiala, snovi ali preprosto nezanimanje ljudi za pripovedke?

Zavedanje svoje preteklosti, tudi etnološkega izročila, kot sem že omenil, je izredno pomembno za definiranje lastne dediščine - en hiter primer: na njej gradimo velik del turističnih zgodb, saj nas ravno kulturna krajina s svojimi vsebinami dela posebne, zanimive in samozavestne. Isto je v svetu pripovedk - globalizacija je prinesla Harry Potterja, pozabili pa smo na lastne pripovedke.

Sama bom sestavila slikanico/zgodbico za otroke s poučno vsebino o Zlati lisički. Menite, da bi se slikanica dobro prodajala?

Vsaka popularizacija pripovedništva in pripovedkarstva je nadvse iskana in v svetu igra veliko vlogo v literaturi. Mariboru manjkajo avtorji novih zgodb. En nasvet: mladi avtorji, ne obremenjujte se z denarjem, to delate zase.

Imate kakšen nasvet za pisanje poučne zgodbe o lisički?

Lisička je žival, ki jo v Mariboru že uporabljamo kot športni simbol (Zlata lisica, Lisjaki, itd). Simbol se mi zdi super, saj povezuje na nek način Pohorje in naše mesto. Probaj na tem gradit in uporabi nekaj te simbolike.

4 OBLIKOVANJE IN IZVEDBA TURISTIČNEGA PROIZVODA

Oblikovala in izdelala sem:

- slikanico Gremo na lisičko,
- ročno lutko lisička,
- animacijo o lisički.

Oblikovanje slikanice in animacije risanke je bilo zahtevno delo. Najprej sem morala raziskati, katere pravljice ne obstajajo, nato napisati pravljico, jo ilustrirati, lektorirati, prositi za "IBAN številko", poiskati najugodnejšo ponudbo za tisk, se povezati z grafičnim oblikovalcem. In s pomočjo šole izdati slikanico. V prilogi zaradi anonimnosti avtorice nisem dodala originalne slikanice – to boste lahko videli na predstavitvi. S pomočjo mentorice za likovno umetnost sem oblikovala in sešila naprstno lutko lisičko. Za večjo prepoznavnost slikanice in atraktivnost pa sem s pomočjo sodobne tehnologije posnela animacijo o lisički.

4.1 Slikanica o lisički: GREMO NA LISIČKO

Slika 1: Lisička, ki je živela na Pohorju.

Nekoč je na Pohorju živela nadarjena lisička. Njen kožuh je bil čudovite zlato rumene barve. Ko je bila še majhna, je z zanimanjem opazovala svet. Želela je postati nekaj posebnega. Hotela se je naučiti nekaj, česar ni znala še nobena lisička. Želela je najti svoj talent.

Tako se je nekega dne odpravila po zasneženem Pohorju iskat svoj talent. Pot jo je najprej zanesla do medveda, ki se je pripravljal na zimsko spanje.

Pogledala ga je in ga vprašala: »Kaj pa počneš? Ali je to tvoj talent?«

Medved ji je odgovoril: »Pripravljam se na zimsko spanje. Ja, lahko bi rekli, da je to, da prespim celo zimo, moj talent. Poskusi, mogoče bo uspelo tudi tebi.«

Slika 2: Lisička se sreča z medvedom.

Lisička je ponovila za medvedom, se zvila v klobčič in zaprla oči, vendar ni mogla zaspati, zato je rekla nekoliko razočarano: »No, očitno to ni moj talent, še zaspati ne morem. Grem naprej, nasvidenje, prijatelj medved.« A medved je že globoko spal, lisička pa se je odpravila naprej.

Nato je srečala siničko, ki je priletela in sedla na bližnjo vejo ter tudi njo vprašala: »Ali je to tvoj talent?«

Slika 3: Lisičkino srečanje s siničko.

Sinička je z nasmehom odgovorila: »Letenje, seveda je to moj talent. Poskusi še ti. Steci do konca veje in se odrini v zrak. Tako boš lahko poletela.«

Lisička je stekla do veje in se odrinila z nje, a je pristala je v kupu snega. Žalostno je odvrnila: »Očitno tudi letenje ni moj talent.« Nato se je odpravila naprej.

Ni dolgo trajalo, ko je prišla do veverice, ki je plezala na drevo. Lisička je bila navdušena. »Ali je to tvoj talent?« jo je vprašala.

Slika 4: Lisičkino srečanje z veverico.

Veverička je zelo hitro odgovorila: »Skakanje in plezanje? Seveda, to je moj talent. Poskusi še ti priplezaj do mene.« Tudi tokrat je lisička s sklonjeno glavo odšla dalje, saj ni znala niti plezati.

Nazadnje je zagledala še srno in jelena, ki sta grizljala še zadnje liste in plodove, ki so pozno jeseni ostali v naravi. Lisički se je zdelo to zanimivo in je tudi njiju vprašala: »Ali je to vajin talent?«

Slika 5: Lisičkino srečanje z jelenom in srno.

Jelen in srna sta ji rekla: »Seveda, za iskanje zadnjih sadežev moraš imeti talent. Poskusi tudi ti najti kakšnega.«

Lisička je iskala in iskala, a ni našla nobenega sadeža. Tako je vsa obupana nadaljevala pot v upanju, da se ji vendarle nasmehne sreča.

Nato pa je v snegu zagledala nekaj nenavadnega. Bilo je leseno in imelo je paščke. To so bile smuči.

Slika 6: Lisička zagleda smuči.

Lisička si jih je nadela in se spustila po strmini navzdol. Kmalu se je naučila drseti po snegu in delati zavoje. Kar kričala je od sreče in veselja: »Končno sem našla svoj talent!«

Prismučala je v dolino, kjer so jo opazili ljudje, ki so vzklikali drug drugemu ter kazali s prstom nanjo: »Poglejte jo, to je naša zlata lisička!«

Slika 7: Lisička odkrije svoj talent.

In tako so čez nekaj let organizirali smučarsko tekmovanje, ki so ga poimenovali po nadarjeni lisički s Pohorja. Imenuje se **Zlata lisica**.

4.2 Ročna lutka lisička

Najprej sem s pomočjo mentorice likovne umetnosti narisala in oblikovali lisičko. Ko sem izbrala barve in blago, sem pričela z rezanjem, šivanjem in izdelovanjem lutke lisičke.

Slika 8: Ročna lutka lisička

4.3 Animacija o lisički

Z uporabo sodobne tehnologije: s spletno kamero, pametnim telefonom, računalnikom sem skupaj z mentoricama posnela čudovito animacijo o lisički. Animacijo lahko uporabim za promocijo turističnega proizvoda (slikanice in ročne lutke) ali kot razvedrilo za otroke in turiste. Animacija je priloga na zgoščenki.

5 TRŽENJSKI NAČRT

Pri trženju je zelo pomembno trženjsko komuniciranje, oglaševanje, osebna prodaja. Moj inovacijski predlog sem že poslala gospodu županu mesta Maribor, g. Saši Arsenoviču in organizatorju Zlate lisice. Moj namen je, da se seznanijo z mojim inovativnim turističnim proizvodom, slikanico in ročno lutko lisičko in jo morda začnejo tržiti in ponujati turistom na obisku smučarskega tekmovanja Zlate lisice.

Moj izdelek bi tržili v povezavi s TIC Maribor in njihovo prodajo spominkov. Izdelek bi ponudila tudi turistični zvezi, knjižnicam, šolam... Na osnovnih šolah in vrtcih bi organizirali promocijske dneve, bralne urice za otroke, kjer bi naši učenci predstavili slikanico in s tem promovirali tudi izdelek.

PREDVIDENI STROŠKI (MATERIALNI STROŠKI ZA TURISTIČNI PROIZVOD)	PREDVIDENI STROŠKI v EUR (z DDV)
Materialni stroški za tiskanje barvne slikanice - cena izdelka	9,90 €/kos
Cena izdelka s popustom (pri naročilu več kot 200 kosov)	6,90 €/kos
Materialni stroški za izdelavo ročne lutke - lisičke	6,50 €/kos
Cena izdelka s popustom (pri naročilu več kot 200 kosov)	4,50 €/kos
SKUPAJ (slikanica + ročna lutka lisička):	16,80 €/kos

5.1 Oglaševanje turističnega proizvoda

Slikanico bi oglaševala v lokalnih šolah in vrtcih na bralnih uricah za nižje razrede, lahko bi jo tudi spremenila v dramsko igro oziroma bi predvajala animacijo slikanice. Lahko bi se povezala z lokalno knjižnico in vodstvu knjižnice predstavila slikanico ter jih prosila za datum, kdaj bi lahko predstavila slikanico tudi na bralnih uricah in prireditvah v knjižnici Nova vas, Mariborski knjižnici ...

6 UMESTITEV IDEJE V SEDANJI ČAS IN PROSTOR

Ob izdelavi inovacijskega predloga sem si zastavila nekaj hipotez, ki sem jih s pomočjo anket, dobljenega znanja in intervjuja potrdila ali zavrnila.

Hipoteze	Potrjena ali zavrjnena.	Zakaj?
Hipoteza 1: Starši vse hitreje uvajajo tablice in telefone v življenje svojih najmlajših otrok, saj se z njimi otroci bolj zamotijo kot pa s slikanicami, ki spodbujajo kreativnost.	Zavrjnena.	Na podlagi anket sem ugotovila, da vsi anketiranci berejo svojim otrokom slikanice ali pravljice večkrat na teden ter tudi kupujejo slikanice, kar pomeni, da še zmeraj na prvo mesto sodi literatura in kreativnost ne pa tehnologija.

Hipoteza 2: Prodaja slikanic bi lahko povečali z bolj poučnimi motivi, morda zbirko slikanic, ki bi temeljile na kakšnih pripovedkah o zakladih, škratih ali drugih junakih Pohorja.	Potrjena.	Na podlagi anket sem ugotovila, da anketiranci menijo, da bi večje zanimanje za slikanice lahko povečali z več izdanimi knjigami o legendah, pripovedkah o škratih in zakladih Pohorja, saj bi tako spodbudili tudi, da bi bili ponosni na svoj kraj in bi zgodbe delili tudi s svojimi otroki.
Hipoteza 3: Zgodbe, pripovedke in legende Pohorja ne poznamo dobro ali skoraj nič, saj se pojavljajo le redko v knjigah.	Zavrjena.	Na podlagi anket sem spoznala, da ne poznamo legend, ampak sem v raziskavah izvedela, da imamo veliko knjig o legendah našega kraja, le zanimanja zanje ni. Zato, ker imamo knjige s pripovedkami, ampak povpraševanja po teh knjigah ni, je ta hipoteza zavrjena.
Hipoteza 4: Več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk bi močno vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke, saj bi ljudje opazili, da pripovedujejo o njihovem kraju in bi jih iz tega razloga prebrali.	Potrjena.	Na podlagi anket in intervjuja lahko potrdim to hipotezo, saj če bi bilo več izdanih knjig, ki bi tudi bile bolj promovirane, bi bilo večje zanimanje za te knjige in bi jih tudi večje število ljudi prebralo.
Hipoteza 5: Večina družin, ki imajo otroke stare do 4 let namenijo več kot eno uro in pol časa za branje pravljič in zgodb na teden.	Potrjena.	Rezultati ankete so pokazali, da večina staršev predšolskih otrok bere svojim otrokom od ene ure in pol pa do dveh ur zgodb na teden, zato je ta hipoteza potrjena.

7 ZAKLJUČEK

V inovacijskem predlogu sem želela obuditi legende, pripovedke in zgodbe Maribora in Pohorja. Predvsem sem se želela osredotočiti na zgodbe s Pohorja, saj me to zaznamuje, je smučarsko središče in predstavlja tudi celo leto center športov, saj veliko ljudi konec tedna in med tednom hodi v hribe ali se s kolesi spušča s Pohorja. Maribor je čudovito mesto, lepo urejeno in polno skritih koticov, ki kar kličejo turiste. Tako se okoli Maribora vzpenjajo številni hribi in hribčki. Med drugimi tudi Piramida in Pekrska gorca, kateri sta že odkrili vse svoje skrivnosti. Ampak Pohorje še ni spregovorilo in odkrilo vseh svojih adutov. Ravno s tem namenom sem se podala med platnice knjig in začela odkrivati različne zgodbe. Spoznala sem, da je veliko knjig, ki govorijo o zgodbah in legendah, ne le Maribora, temveč tudi Pohorja, ampak bralce premalo zanimajo te zgodbe, zato ne posežejo po teh knjigah in legendah, ki so del nas, del naše zgodovine. Že iz anket sem spoznala, da veliko oseb ni prebralo legend lastnega kraja. Hkrati pa domnevam, da če bi vprašali še več oseb, ali so prebrali legende Maribora, bi verjetno prevladalo, da večji odstotek ljudi ne pozna zgodb Maribora. Ampak ankete so ključne, da izvem, kaj ljudi oz. v našem primeru starše moti ali pa kaj jim je všeč. Nakar sem se osredotočila na najmlajše bralce, saj kakor sem že omenila, so otroci tisti, ki so naša prihodnost. Tako sem ob razmišljanju, kako bi lahko otrokom približala legende in pripovedi, spoznala, da jim jih najlažje predstavim v obliki zgodbe. Kar me je pripeljalo do ideje, da ustvarim slikanico. Tako sem si že zastavila cilje, ampak da sem jih lahko dosegla, sem morala raziskati, kaj menijo starši otrok o slikanicah, kakšne so njihove izkušnje, kaj bi poudarili itd. Anketa je bila tako glavna pomoč.

Spoznala sem, da so slikanice zelo priljubljene med otroki, saj jih starši zelo pogosto berejo otrokom, večina kar eno uro pa do dveh ur na teden. Nato so se najrazličnejša mnenja kar vrstila eno za drugim. Spoznala sem, da otroke najbolj privlačijo na slikanicah slike, šele nato vsebina, saj si samo na podlagi slik vsak otrok ustvari svojo zgodbo, ki jo besedilo samo usmerja. Slikanice pa niso namenjene temu, da se otrok zamoti, temveč tudi vplivajo na otroka. Tako so tudi menili anketiranci, saj so rekli, da spodbujajo razmišljanje, domišljijo, življenje v druge vloge in ustvarjalnost. Anketiranci nimajo večjih težav s kupovanjem slikanic, le problem je, da je veliko slikanic nezanimivih, slabo prevedenih, brez nauka ali preveč komercialnih. Večina anketirancev kupuje ali si izposoja slikanice z vsebino, ki otroka trenutno zanima, ampak takoj nato posežejo po slikanicah z vsebino ljudskih pripovedk, kar pomeni, da so na tržišču slikanice s takšno vsebino, ampak verjetno govorijo o drugih krajih in ne o Pohorju in Mariboru. Tako sem na podlagi vseh podatkov naredila čudovito in atraktivno slikanico, ki za spremembo govori o Pohorju oz. o dogodivščini, ki je zaznamovala Pohorje in ga povzdignila na svetovno raven. Izmisliła sem si legendo o lisički, ki išče svoj talent in se tako poda po Pohorju, odločna, da ga najde. Ustvarila sem glavno junakinjo lisičko, ki pripoveduje o tem, kako je nastala Zlata lisica. S to zgodbo želim najmlajšim približati legende, saj bi naj bila lisička tista, ki jih zapelje v svet legend in zgodb. Želim jih spodbuditi, da bi posegli po ostalih legendah in zgodbah, ko bi bili nekoliko starejši ter bi tako širili znanje tudi med ostalimi ljudmi in sovrstniki. Seveda so se z menoj strinjali tudi anketiranci, da bi več knjig o zgodbah Pohorja in Maribora vplivalo na širjenje poznavanja zgodb. Ampak kaj nam pomaga, če imamo zgodbe, ki so vezane v knjige, na katerih se nabira prah. Preprosto, če otroci ne želijo poseči po teh knjigah, jih je potrebno izdati na drug bolj atraktiven način, na bolj ustvarjalni način. Prav zato sem zgodbo še ilustrirala in zraven posnela zanimivo animacijo, ki bo otroke še bolj povabila k branju slikanice. Seveda sem ponosna na svoj inovacijski predlog in realizacijo mojega predloga. Zelo se veselim bralnih uric v knjižnici na naši šoli, ko bo slikanica tudi prvič predstavljena.

8 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Z mojim inovacijskim predlogom bi prispevala k ohranjanju kulturne dediščine mesta, spoštovanju zgodb in legend, ki so jih zapustili naši predniki in širjenju znanja med ljudmi.

Pomembna je promocija vseh zgodb in legend, da bi vse več ljudi prebralo ter poznalo zgodbe Pohorja in Maribora. Seveda je pomembno tudi približevati te zgodbe najmlajšim preko slikanic.

Pomembna naloga je razvijanje pismenosti in razgledanosti na različnih področjih. Hkrati je pomembno tudi razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti, poznavanje zgodovine Slovencev ter spodbujanje državljske odgovornosti.

9 VIRI IN LITERATURA

9.1 Literatura

Brancelj Anton, Čop Janez, Blaž Krže in Kryštufek Boris.1986.Zveri.Ljubljana:Izdala Lovska zveza Slovenije (Zlatorogova knjižnica;17).

Burnie, David.2010.Ilustrirana enciklopedija živali.Tržič:Učila International. (prevedla Piber Petra).

Lah, K.2002.Slovenski literarni junaki.Ljubljana:Založba Mladinska knjiga.

Planinšek, Maja.2015.Razlaga sanj in govorica števil.Piran:Sanjska knjiga.

9.2 Spletni viri

ZLATI KROMPIR: POHORSKE PRIPOVEDKE IN PRAVLJICE, Natalija Stegne, 2017; link: <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/zlati-krompir-pohorske-pripovedke-in-pravljice.html> (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 18.20)

<http://www.turisticna-zveza.si/Misel/12/zgodbeTurizma.pdf> (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 20.30)

<https://www.emka.si/mariborske-vedute-pripovedke-o-mariboru-in-okolici/PR/477573> (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 18.40)

Pohorske bajke in povesti, Josip Brinar, Učiteljska tiskarna Ljubljana 1933 (v elektronski obliki); link: <http://www.shrani.si/f/3V/uZ/1ur9nNsc/josip-brinar.pdf> (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 18.50)

[https://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Toma%C5%BEi%C4%8D_\(pisatelj\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Jo%C5%BEE_Toma%C5%BEi%C4%8D_(pisatelj)) (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 18.50)

https://sl.wikipedia.org/wiki/Pohorske_pravljice (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 19.10)

https://books.google.si/books/about/%C5%A0umi_%C5%A1umi_Drava.html?id=ddLWMgEACAAJ&redir_esc=y (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 19.20)

https://sl.wikiversity.org/wiki/Le%C5%A1nik,_Elza (uporabljeno 1. 11. 2018 ob 19.15)

<http://www.zlatalisica.si/zgodovina/54-zlata-lisica-2018> (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 19.50)

https://sl.wikipedia.org/wiki/Zlata_lisica (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 20.00)

ZLATA LISICA, Zavod za turizem Maribor, 2007; link: http://maribor-pohorje.si/files/bolfenk_stalna_razstava_zlata_lisica.pdf (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 20.10)

LISICA – ZVITA ZVERINICA, Bodi Eko, 2013; link: <https://www.bodieko.si/lisica> (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 18.00)

ŽIVAL MOČI LISICA, Larisa Lesjak Mocnik, 2016; link: <http://www.bisernica.si/zival-moci-lisica/> (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 18.05)

LISICA NJENA VLOGA IN SPOROČILNOST V SLOVENSKEM IN SREDNJEEVROPSKEM IZROČILU, Monika Kropelj, 2007; link: http://isn.zrc-sazu.si/files/file/Traditiones/Traditiones_36_2_separati/06_Traditiones_362_Kropelj.pdf (uporabljeno 27. 11. 2018 ob 18.20)

10 PRILOGE

10.1 PRILOGA 1- Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljen/a,

sem učenka 9. razreda in delam raziskovalno nalogo. Prosim, če lahko anonimno in iskreno odgovorite na vprašanja. Preberite vprašanja in na kratko zapišite svoje mnenje. Kjer so odgovori že podani, obkrožite črko pred tistim,

ki velja za vas.

Spol: moški   ženski

Koliko stare otroke imate: _____ let

"Če želite, da so vaši otroci inteligentni, jim berite pravljice. Če želite, da so še pametnejši, jim berite še več pravljic." (Albert Einstein)

1. Koliko časa na teden berete otroku pravljice oziroma slikanice?

- a) Od 30 minut pa do ene ure.
- b) Približno eno uro in pol pa do dveh ur.
- c) Manj kot pol ure.
- d) Drugo: _____

2. Kaj na slikanicah je otroku najbolj všeč? Možnih je več odgovorov.

- a) ilustracije
- b) vsebina zgodbe
- c) knjige z iskanjem in štetjem stvari
- č) ne mara ilustracij, zanima ga samo besedilo
- d) drugo: _____

3. Kaj menite, da spodbujajo otroške slikanice pri otroku? Možnih je več odgovorov.

- a) ustvarjalnost
- b) sposobnost vživljanja v različne vloge
- c) razmišljanje
- č) nič ne spodbujajo
- d) drugo: _____

4. Ali se srečujete s težavami pri kupovanju zanimivih in poučnih slikanic za otroke?

- a) Da.
- b) Ne.

5. Če DA, s kakšnimi?

_____

6. Ali menite, da se na tržišču pojavljajo slikanice, ki temeljijo na pripovedkah o zakladih, škratih Pohorja.

- a) Da.
- b) Ne.

7. Katere slikanice po navadi izberete za otroka?

- a) ljudske pripovedke
- b) tuje slikanice (vsebina iz risank)
- c) slikanice s poučno vsebino, ki otroka trenutno zanima
- d) drugo: _____

8. Ali ste že kdaj kupili slikanico o nekem kraju, ki ga predstavlja zanimiv lik in govori o legendah in znamenitostih kraja npr. Legenda o kurentu, Legenda o čevljarčku?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne vem, da obstajajo

9. Ali ste si že kdaj v knjižnici izposodili slikanico o nekem kraju, ki ga predstavlja zanimiv lik in govori o legendah in znamenitostih kraja npr. Legenda o kurentu, Legenda o čevljarčku?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne vem, da obstajajo

10. Ali kdaj kupite slikanico, pravljico ?

- a) Da.
- b) Ne.

11. Ali menite, da je slikanica o legendah in junakih kraja, v katerem živite, primerna za turistični proizvod?

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne vem.

12. Če bi zraven slikanice otrok dobil tudi igračo – glavnega junaka slikanice, bi kupili slikanico?

- a) Da.

b) Ne.

c) Ne vem.

13. Ali ste že kdaj brali pripovedke oz. legende o kraju, v katerem živite?

a) Da.

b) Ne.

14. Ali menite, da bi več objavljenih knjig na temo mariborskih in pohorskih pripovedk vplivalo na zanimanje ljudi za pripovedke, saj bi ljudje ponosni na svoj kraj in bi želeli pozabljene zgodbe deliti svojimi otroki.

a) Da.

b) Ne.

c) Ne vem.